

Жәнібек ауданы бойынша коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі бағдарламаны бекіту туралы

Батыс Қазақстан облысы Жәнібек аудандық мәслихатының 2024 жылғы 23 сәуірдегі № 18-1 шешімі

Қазақстан Республикасы Экологиялық кодексінің 365-бабы 3-тармағының 1-тармақшасына, "Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 6-бабы 1-тармағының 15) тармақшасына, "Қазақстан Республикасы Экология, Геология және табиғи ресурстар министрінің 2023 жылғы 18 мамырдағы №154 бұйрығына сәйкес жергілікті атқарушы органдардың әдістемелік ұсынымдарын бекіту туралы коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі бағдарламаны әзірлеу жөніндегі атқарушы органдарға" (нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 24382 болып тіркелген), Жәнібек аудандық мәслихаты ШЕШІМ ҚАБЫЛДАДЫ:

1. Жәнібек ауданы бойынша қалдықтарды басқару бағдарламасы бекітілсін.
2. Осы шешім оның алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Мәслихат төрағасы

Т. Кадимов

Жәнібек аудандық мәслихатының
2024 жылғы 23 сәуірдегі
№ 18-1 шешіміне қосымша

БАТЫС ҚАЗАҚСТАН ОБЛЫСЫ ЖӘНІБЕК АУДАНЫНЫҢ КОММУНАЛДЫҚ ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУДЫҢ БАҒДАРЛАМАСЫ

Мазмұны

ТЕРМИНДЕР ЖӘНЕ АНЫҚТАМАЛАР.....	5
ҚЫСҚАРТУЛАР ТІЗІМІ.....	6
БАҒДАРЛАМАНЫҢ ТӨЛҚҰЖАТЫ.....	7
1. КІРІСПЕ	9
2.Өңір туралы жалпы мәлеметтер	10
2.1. Әкімшілік бөлінісі.....	10

2.2 Қолданыстағы ұлттық стратегиялық құжаттарға, аумақты дамыту жоспарларына енгізілген коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі іс-шаралар.....	11
3. КОММУНАЛДЫҚ ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУДЫҢ АҒЫМДАҒЫ ЖАҒДАЙЫН ТАЛДАУ.....	14
3.1. Өңірдегі коммуналдық қалдықтарды басқарудың ағымдағы жай-күйін бағалау	14
3.2. Қалдықтарды басқару саласындағы инфрақұрылымның жай-күйі бойынша жалпы мәліметтер.....	14
3.2.1. Жинақтау және бөлек жинау, әкету мен қамту.....	15
3.2.2. Тасымалдау	16
3.2.3. Сұраптау және өңдеу.....	16
3.3.4. Көму.....	18
4. КОММУНАЛДЫҚ ҚАЛДЫҚТАРДЫҢ ПАЙДА БОЛУ ЖӘНЕ ЖИНАҚТАЛУ НОРМАЛАРЫ ЖӘНЕ ТАРИФТЕР.....	19
4.1 Қалдықтармен байланысты ағымдағы ахуалдың сандық және сапалық Көрсеткіштері.....	21
4.2. Қалдықтардың жекелеген түрлерін басқару жүйесін талдау соңғы үш жыл.....	21
4.3. Коммуналдық қалдықтарды басқару бойынша ағымдағы ахуалды талдауға арналған қорытынды	24
5.БАҒДАРЛАМАНЫҢ МАҚСАТТАРЫ, МІНДЕТТЕРІ ЖӘНЕ НЫСАНАЛЫ КӨРСЕТКІШТЕРІ.....	25
6.БАҒДАРЛАМАНЫ ІСКЕ АСЫРУДЫҢ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ, ҚОЙЫЛҒАН МАҚСАТТАРҒА ҚОЛ ЖЕТКІЗУ ЖОЛДАРЫ ЖӘНЕ СОҒАН СӘЙКЕС ШАРАЛАР	27

6.1 Коммуналдық қалдықтарды кәдеге жарату, жинау және тасымалдау жүйесімен аудан халықын толық қамтуды қамтамасыз ету үшін болашақта атқарылатын шаралар.....	27
6.2 Қалдықтарды бөлек жинау жүйесіндегі жетілдіретін шаралар.....	29
6.3 Қайта өңделген шикізат	31
6.4 Коммуналдық қалдықтарды қауіпсіз орналастыруды қамтамасыз ету үшін келесі шараларды қабылдау қажет.....	32
6.5.Коммуналдық қалдықтарды қайта өңдеу және жою жүйесін дамыту шаралары, ерекшеліктерін қоса есептегенде.....	33
7. БАҒДАРЛАМАНЫ ІСКЕ АСЫРУ ЖӨНІНДЕГІ ІС-ШАРАЛАР ЖОСПАРЫ.....	34
8. БАҒДАРЛАМАНЫ ІСКЕ АСЫРУ МОНИТОРИНГІ.....	35
9. ҚАЖЕТТІ РЕСУРСТАР.....	35
10. КҮТІЛЕТІН ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӘСЕР.....	36

Косымша

ТЕРМИНДЕР ЖӘНЕ АНЫҚТАМАЛАР

Биологиялық ыдырайтын қалдықтар - қалдықтар, олар анаэробты немесе аэробты ыдырауға қабілетті, соның ішінде бау-бақша мен саябақ қалдықтары, сондай-ақ тамақ қалдықтары, тағамдық өнеркәсіптің қалдықтармен теңестірілген, қағаз қалдықтары.

Коммуналдық қалдықтар - қалдықтарды тұтыну, соның ішінде:

1) аралас қалдықтар және үй шаруашылықтарынан жиналған бөлек қалдықтар, қоса алғанда, өзге де, қағаз және картон, шыны, металдар, пластмассалар, органикалық қалдықтар, ағаш қалдықтары, тоқыма, қаптам қағаздар, электрлік және электрондық жабдықтарға пайдаланылғандары, батареялар және аккумуляторлар;

2) аралас қалдықтар және өзге де көздерден жиналған қалдықтар, сондай-ақ үй шаруашылықтарының қалдықтарына сипаттамасы мен құрамы ұқсас келетін қалдықтар

Ірі габаритті қалдықтар – өздерінің тұтынушылық қасиеттерін, көлемін жоғалатқан және арнайы көлік құралдарымен тасымалданбайтын тұтыну және шаруашылық қызметтің қалдықтары (тұрмыстық техника, жиһаз және басқалар).

Электрондық және электр жабдықтарының қалдықтары – жарамсыз немесе пайдаланудан шыққан электрондық және электрлік жабдықтар, және оның түйіндері, бөліктері, бөлшектері жататын қалдық түрі.

Тағамдық қалдықтар – өнеркәсіп тағамдарының қалдықтары, азық-түлікті тұтынушылардың қалдықтары құрайды.

Құрылыс қалдықтар - құрылыс ғимараттарын, құрылыстардың, өнеркәсіптік объектілердің, жолдардың, инженерлік және басқа да коммуникацияларды жөндеу, бұзу, бөлшектеу, қайта құрастыруда туындайтын қалдықтар.

Қатты тұрмыстық қалдықтар - қатты формадағы коммуналдық қалдықтар.

ҚЫСҚАРТЫЛҒАН АТАУЛАР ТІЗІМІ:

ЖК	Жеке кәсіпкер
ЖҚ	Ұлттық жоба "Жасыл Қазақстан"
ІГҚ	Ірі габаритті қалдықтар
ЖӘ	Жерлелікті әкімшілік
ЖЭТ	Қазақстан Республикасының "Жасыл экономикаға"өтуі туралы Тұжырымдама
КП	Контейнерлік алаң
ЖАО	Жергілікті атқарушылық органдар
ҚСК	Қоқысты сұрыптаушы кешен
ЖТХО	Коммерциялық емес акционерлік қоғам "Жасыл технологиялар және инвестициялық жобалардың Халықаралық орталығы"
ҚРЭГжТРМ	Қазақстан Республикасының экология, геология және табиғи ресурстар министрлігі
ҚОҚК	Қоршаған ортаны қорғау күзеті
ТҮКШ, ЖКжАЖ бөлімі	Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық , жолаушылар көлігі және автомобиль жолдары бөлімі
ЭжЭЖҚ	Электрондық және электрлік жабдықтардың қалдықтары
Бағдарлама	Коммуналдық қалдықтарды басқару бойынша бағдарлама
ЖСҚ	Жобалық-сметалық құжаттама
ҚР	Республика Қазақстан
ҚСБҚ	Құрамында сынап бар қалдықтар
ҚТҚ	Қатты тұрмыстық қалдықтар
ЖШС	Жауапкешілігі шектеулі серіктестік
БҚОТРжТПРБ	Батыс-Қазақстан облысының табиғи ресурстар және табиғатты пайдалануды реттеу басқармасы
ЖТ	Жеке тұлғалар
ҚРЭК	Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексі
ЗТ	Занды тұлғалар

БАҒДАРЛАМА ТӨЛҚҰЖАТЫ

Атауы	"Жәнібек ауданының тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық, жолаушылар көлігі және автомобиль жолдары бөлімі" мемлекеттік мекемесінің Коммуналдық қалдықтарды басқару бағдарламасы
Жұмыстың негіздемесі	Қазақстан Республикасы Экологиялық кодекс 2қаңтар 2021 жылғы № 400-VI ҚРЗ
Бағдарлама жұмысына жауапты мемлекеттік мекеме	" Жәнібек ауданының тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық, жолаушылар көлігі және автомобиль жолдары бөлімі" ММ
Негізгі әзірлеуші	"ЭКО – ӨНДІРІС" мүгедектер ұйымы" қоғамдық бірлестігі"
Бағдарлама мақсаты	Қазақстан Республикасының экологиялық заңдарының талаптарына сәйкес коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесін жетілдіру және Жәнібек ауданының тұрғындары үшін қалдықтарды жинау әрі тасымалдау қызметінің сапасын арттыру.
Бағдарлама тапсырмалары	1)Коммуналдық қалдықтарды жинау және тасымалдау қызметімен аудан халқын түгел қамтамасыз ету және қалдықтарды жинау, тасымалдау жүйесін әлі де жетілдіру; 2)Қалдықтарды бөліп жинау жүйесін дамыту; 3)Коммуналдық қалдықтарды қайта өңдеу және кәдеге жарату жүйесін жетілдіру, оның ішінде ерекше қалдықтарды (тағамдық, құрылыс және ірі габаритті қалдықтар, электрондық және электрлік жабдықтардың қалдықтары); 4)Коммуналдық қалдықтарды қауіпсіз орындарға көмуді қамтамасыз ету; 5)Коммуналдық қызмет туралы өтініші бар барлық тұрғындарды ақпаратпен қамту және осы саладағы барлық мүдделі тараптардың өзара әрекет ету қызметін жетілдіру.
Күтілетін нәтижелер н	коммуналдық қалдықтарды басқару аясындағы көрсетілетін қызметтің сапасын арттыру; коммуналдық қалдықтарды сұрыптау және қайта өңдеу, бөлек жинау жұмыстарының көлемін көбейту; коммуналдық қалдықтардың қоршаған ортаға жағымсыз ықпалы барынша азайтылды; Жәнібек ауданының коммуналдық қалдықтарды басқару саласындағы мақсатты көрсеткіштерін жақсарту.
Кезең	2024 – 2028 қ.
Қаржыландыру көлемі	Жәнібек аудандағы коммуналдық қалдықтармен жұмыс жасау іс-шараларын қаржыландыру көлемі тиісті уақыт аралығында жергілікті атқарушы органдарға арналған бюджет қаражатының есебінен жүзеге асады.
	Батыс-Қазақстандық облысының әкімдігі; Мәслихат ; Қоғамдық кеңес; коммуналдық қалдықтарды жинау және тасымалдау, қалпына келтіру көму

1. КІРІСПЕ

Қалдықтарды бақылау бағдарламасы "Жәнібек аудандық тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық, жолаушылар көлігі және автомобиль жолдары бөлімі" ММ үшін "Мүгедектер ұйымы ЭКО-ӨНДІРІС" қоғамдық бірлестігі әзірлеген.

Коммуналдық қалдықтарды басқару бағдарламасы – бұл мақсатты көрсеткіштерге бағытталған, коммуналдық қалдықтарды басқару ісіне ағымдағы талдау жасайтын және кешенді іс шараларға арналған стратегиялық құжат.

Бұл Бағдарламаны әзірлеуді Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінің (бұдан әрі - ЭК ҚР) 365 бабына сәйкес аудандардың, қалалардың және облыстық, республикалық мәндегі қалалардың жергілікті атқарушы органдары (бұдан - органдар - ЖАО) ұйымдастырады. Бағдарлама жергілікті өкілетті орган арқылы бекітіледі. Сондай-ақ, Қазақстан Республикасы Экологиялық Кодексінің 365-бабы 3-тармағының 1) тармақшасына сәйкес аудандардың, облыстық маңызы бар қалалардың жергілікті атқарушы органдары коммуналдық қалдықтарды басқару саласындағы мемлекеттік саясатты өз құзыреті шегінде коммуналдық қалдықтарды басқару бағдарламаларын бекіту арқылы жүзеге асырады. .

Бұл бағдарламаны жасау барысында ҚР Экологиялық заңнамасының талаптарына сәйкес Жәнібек ауданындағы коммуналдық қалдықтарды басқару жағдайлары бойынша сараптама жасалып, коммуналдық қалдықтарды басқару бойынша мәселелер мен келешектегі дамыту жолдары қарастырылды .

Бағдарлама ұлттық стратегиялық басымдылықтарды, тұжырымдамалық құжаттарды , сондай-ақ халықаралық тәжірибені ескере отырып дайындалды.

Бағдарлама өндіріс және тұтыну қалдықтарымен жұмыс істеу саласында қолданылатын нормативтік актілер негізінде әзірленген:

- ҚР 02.01.2021ж. № 400-VI Экологиялық кодексі;

- "Қалдықтарды басқару бағдарламасын әзірлеу ережесін бекіту туралы" ҚР Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің м.а. 09 жылғы 2021 тамыздағы № 318 бұйрығы;

- "Қалдықтар жіктеуішін бекіту туралы" ҚР Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің 06 жылғы 2021 тамыздағы № 314 бұйрығы;

- "Қалдықтарды жинау лимиттерін және қалдықтарды көму лимиттерін есептеу әдістемесін бекіту туралы" ҚР Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің 2021 жылғы 22 маусымдағы № 206 бұйрығы.

Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінде айқындалған мағынадағы негізгі ұғымдар:

1) жоспарлы кезең - Бағдарлама әзірленген кезең 3 жылдан аспайды;

2) қалдықтардың басым түрлері - қалдықтардың түрлері, жоспарлы кезең шеңберінде қалпына келтіру үлесін ұлғайту

Бағдарлама ұзақтығы 2024-2028 жылдар.

2. Өңір туралы жалпы мәліметтер

Жәнібек ауданы (қаз. Жәнібек ауданы) - Қазақстанның әкімшілік ауданы, Қазақстанның Батыс Қазақстан облысында орналасқан. Ауданның әкімшілік орталығы - Жәнібек ауылы. Ауданнан Орал қаласының облыс орталығына дейінгі арақашықтық - 454 км.

2.1. Әкімшілік бөлінісі

18 елді мекен 9 ауылдық округке біріктірілген:

Әкімшілік бірлік	Орталығы
Ақоба ауылдық округі	Ақоба ауылы
Борсы ауылдық округі	Борсы ауылы
Жақсыбай ауылдық округі	Жақсыбай ауылы
Жәнібек ауылдық округі	Жәнібек ауылы
Күйгенкөл ауылдық округі	Жасқайрат ауылы
Қамысты ауылдық округі	Қамысты ауылы
Талов ауылдық округі	Таловка ауылы
Тау ауылдық округі	Тау ауылы
Ұзынкөл ауылдық округі	Ұзынкөл ауылы

1-сурет. Ауданның орналасуының ахуалдық схемасы

2.2 Қолданыстағы ұлттық стратегиялық құжаттарға, аумақты дамыту жоспарларына енгізілген коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі іс-шаралар.

ҚР-ның қалдықтарды басқару саласындағы саясаты ҚР-ның "жасыл" экономикаға көшуі жөніндегі тұжырымдамамен (2013) және "Жасыл Қазақстан" ұлттық жобасымен (2021) айқындалады.

Стратегиялық құжаттар қалдықтарды әкетумен қамту, бөлек жинауды енгізу, кәдеге жарату және қайта өңдеу үлесін ұлғайту және тиісінше полигондарда көмілетін қалдықтар көлемін азайту қажеттілігін белгілейді.

2-кесте.

ҚР "жасыл" экономикаға көшуі жөніндегі тұжырымдаманың және "Жасыл Қазақстан" ұлттық жобасының мақсаттары мен нысаналы көрсеткіштері

Көрсеткіштің атауы	2021	2022	2023	2024	2025	2030	2050	Дереккөз
Қатты тұрмыстық қалдықтарды тасымалдаумен халықты қамту						100%		СЭЖ

Қоқысты санитарлық сақтау						95%		СЭҚ
Қайта өңделген Қалдықтардың үлесі						40%	50%	СЭҚ
Елді мекендерді қалдықтарды жинау және шығару қызметтерімен қамту:					80,0			
- астаналар, республикалық, облыстық және аудандық маңызы бар қалалар (88)								
- кенттер (241)								
- ауылдар, шаруашылық және басқа қоныстар (2253)	40,0	50,0	60,0	70,0				
- фракциялар бойынша	50,0	55,0	60,0	70,0				ЖАО
- қалдықтардың жекелеген қауіпті түрлеріне (медициналық және құрамында сынап бар), электрондық және								

тұрмыстық техникалық					80,0			
Қалдықтардың қауіпті түрлерінің фракциясы бойынша, бөлек жинау бойынша инфрақұрылымын құру:								
- фракциялар бойынша бөлек жинауға арналған контейнерлерді орнату	21,0	24,0	27,0	30,0	34,0			
- қауіпті компоненттерді бөлек жинауға арналған контейнерлерді орнату	38,0	40,0	42,0	44,0	46,0			
- қайталама шикізатты қабылдау пункттерін құру	2,0	5,0	5,0	7,0	10,0			ТҮК
	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0			

"Жасыл Қазақстан" Ұлттық жобасында қамтылған көрсеткіштер бойынша қоқыстарды бөлек жинауда Жәнібек ауданы қалыс қалып отыр. Бұл Қазақстан Республикасындағы басқа облыстардағы өзге аудандармен салыстыра қарағандағы көрсеткіштермен анықталған, соған орай қоқыстарды басқару жүйесін дамыту жақсы нәтижелер беретінін көрсетеді. Жәнібек ауданына Бағдарлама бойынша осы бөлімде 5 негізгі мақсатты көрсеткіштер ұсынылады.

Батыс Қазақстан облысының 2021-2025 жылдарға арналған өңірлік даму жоспары (өзгерістермен Батыс Қазақстан облысының облыстық мәслихаттың №16-3 2022 жылғы

14 желтоқсандағы сессия шешімімен бекітілген) мақсатың бірі болып табылады. -

Өңірдегі экологиялық ахуалды жақсарту:

Нысаналы индикаторлар болып табылады:

Халықтың экологиялық тұрмыс сапасына қанағаттану деңгейі;

Балық ресурстарының табиғи популяциясын ұлғайту;

Қайта өңдеу мен кәдеге жаратудың үлесі, оның ішінде: ҚТҚ (көлемі бойынша), агроөнеркәсіптік кешен қалдықтары (өткен жылмен салыстырғанда), қауіпті медициналық қалдықтары (жиналған көлемнен);

Суару кезінде су шығынын азайту: қайта жаңартылатын арналардың ұзындығы;

Өнеркәсіпте тұщы суды тұтыну көлемінің төмендеуі;

Орманмен қамтылған аумақты ұлғайту/кеңейту, оның ішінде ағаштар отырғызу есебінен, тұқымдар мен отырғызылған аймақтар бойынша нормативті тіршілік етуді қамтамасыз ету;

Экологиялық ақпараттық науқанмен қамтылған азаматтардың саны.

3. КОММУНАЛДЫҚ ҚАЛДЫҚТАРДЫ БАСҚАРУДЫҢ АҒЫМДАҒЫ ЖАҒДАЙЫН ТАЛДАУ

3.1. Өңірдегі коммуналдық қалдықтарды басқарудың ағымдағы жай-күйін бағалау

Жәнібек ауданының халқы 15 326 адамды құрайды, соңғы 2 жылда халықтың жыл сайынғы өсімі - шамамен 1-2%.

ҚР Экология, геология және табиғи ресурстар министрлігінің (бұдан әрі - ҚР МЭГжӨБ) деректеріне сәйкес Қазақстанда жыл сайын 4,5-5 млн. қатты тұрмыстық қалдықтар (бұдан әрі - ҚТҚ) түзіледі. Ұлттық статистика бюросының деректері бойынша коммуналдық қалдықтарды жинау мен әкету жыл сайын 3,5-4,0 млн. тоннаны құрайды.

ҚР ЭБЖМ деректеріне сәйкес 2021 жылы бүкіл республика бойынша халықтың 82%, Батыс Қазақстан облысы бойынша - 74,8% ТҚҚ жинау және шығару қызметтерімен қамтамасыз етілген.

Ауданда орта есеппен жылына 14 мың тонна коммуналдық қалдықтар түзіледі (3-кесте).

3-кесте

ҚР, Батыс Қазақстан облысы және Жәнібек ауданы бойынша 2021-2023 жылдарға арналған коммуналдық қалдықтарды/ҚТҚ жинау (түзу), қайта өңдеу және көму

№	Аты	Өлшем бірлігі	Жылдар		
			2021	2022	2023
1	Жинақ (Білім)2				
1.1	Қазақстан Республикасы	тыс.тонн	3 674,025	3 441,600	4 006,400

1.2	Батыс Қазақстан облысы	тыс.тонн	162,908	181,151	181,153
1.3	Жәнібек ауданы	тыс.тонн	14,0	14,0	14,0
2	Қайта өңдеу				
2.1	Қазақстан Республикасы	%	14,9	18,6	21,1
2.2	Батыс Қазақстан облысы	%	10,0	10,0	10,7
2.3	Жәнібек ауданы	%	0,6	0,1	0,1
2.4		%	1,0	1,0	1,0
3	Қалдықты көму				
3.1	Батыс Қазақстан облысы	тыс.тонн	160,090	183,120	169,064
3.2	Жәнібек ауданы	тыс.тонн	8,7	8,7	8,7

Жәнібек ауданында коммуналдық қалдықтардың пайда болу көздері - жеке үй шаруашылықтары, кеңсе ғимараттары, коммерциялық кәсіпорындар, өнеркәсіптік кәсіпорындар және қоғамдық ұйымдар, балабақшалар, мектептер, ауруханалар, ауыл шаруашылығы субъектілері, сауда мекемелері, базарлар мен базарлар және коммуналдық қалдықтардың пайда болу басқа да орындары.

Қалдықтардың түзілуінің негізгі үлесі үй шаруашылықтарының қалдықтарына тиесілі (83,8%), 15,3% - өндіріс қалдықтары (тұрмыстық қалдықтарға теңестірілгендер), 0,8% - көшелерден жиналған қоқыс, 0,1% - нарықтық қалдықтар.

Пайда болған коммуналдық қалдықтардың 93% -дан астамы ҚТҚ полигондарында көміледі.

3.2. Қалдықтарды басқару саласындағы инфрақұрылымның жай-күйі бойынша жалпы мәліметтер

Қалдықтармен жұмыс істеу проблемалары осы аумақ үшін қажетті инфрақұрылымның болмауына немесе жеткіліксіз дамуына байланысты шешілмеген болып отыр. Бағдарлама құрастыру пункттерін және тасымалдау жүйесін қоса алғанда, инфрақұрылымды жаңғыртуға және салуға қаражат бөлуді көздейді. Ауданда Жәнібек ауылының орталығында орналасқан 244 контейнер, пластикалық қалдықтарды сұрыптауға арналған 30 контейнер және құрамында сынабы бар қалдықтарға арналған 2 алаң бар.

3.2.1. Жинақтау және бөлек жинау, әкетумен қамту

ҚР ЭБЖМ деректеріне сәйкес 2022 жылы бүкіл республика бойынша халықтың 82% -ы, Батыс Қазақстан облысы бойынша 75% -ы ҚТҚ жинау және шығару қызметтерімен қамтамасыз етілген.

4-кесте.

Жәнібек ауданындағы контейнерлік алаңдар мен контейнерлер бойынша ақпарат

Аты	Саны
Контейнер алаңдары	200
кейбіреулері жөндеуді қажет етеді	50
Контейнерлер	44
кейбіреулері жаңартуды қажет етеді	10
Қолданылатын ыдыстардың түрі	стандартты 0,75 м өлшемді металл ыдыстар3

1 2023 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша

2 "Қазақстан Республикасындағы коммуналдық қалдықтармен жұмыс істеу туралы" статистикалық бюллетеньдер, 2021, 2022, 2023

3 "Қазақстан Республикасында қоршаған ортаны қорғау" статистикалық жинағы 2019-2022 ж.ж., 109-жол, "2022 жылға арналған ҚТҚ бойынша ақпарат" ҚР МжӨБ жиынтық кестесінде берілген 2021 жылғы деректерді қоспағанда

4 "Қазақстан Республикасында қоршаған ортаны қорғау" статистикалық жинағы 2019-2022 ж.ж., 109-жол, "2022 жылға арналған ҚТҚ бойынша ақпарат" ҚР МжӨБ жиынтық кестесінде берілген 2021 жылғы деректерді қоспағанда

5 Жәнібек ауданы бойынша қайта өңдеу бойынша деректер есептік әдіспен берілген

Жәнібек ауданында коммуналдық қалдықтарды жинау және жинау екі жолмен жүзеге асырылады:

- контейнерлерде

- контейнерсіз (ыдыссыз) әдіспен - аумақты аралау және кесте бойынша белгіленген орындарда орналастырылатын пакеттердегі/қаптардағы қалдықтарды жинау жолымен. Контейнерсіз әкету жеке секторда жүзеге асырылады. ҚТҚ шығарумен "Биби" ЖК айналысады. Ауданда ҚТҚ өңдейтін кәсіпорындар жоқ.

Сынап шамдарын жинау үшін бар болғаны 2 контейнер бар. Ауданда қалдықтарды бөлек жинау енгізілмеген. Аудан облыс орталығынан алыс болғандықтан, бизнестің бұл саласы аудан кәсіпкерлерін қызықтырмайды.

Кейбір БК жөндеуді талап етеді, өйткені қоршаулар, қатты жабын жоқ, контейнерлер ескірген, ұсақталған және ауыстыруды талап етеді. Контейнерлік алаңдар Жәнібек ауылында ғана бар, қалған ауылдық округтерде БК жоқ. Әрбір ауылдық округте контейнерлік алаңдар салуды қарастыру қажет.

БК айналасында құрылыс қалдықтарын, ірі көлемді қалдықтарды (бұдан әрі - МКҚ), электрондық және электр жабдықтары қалдықтарын (бұдан әрі - ЭЭЭО) рұқсатсыз жинау байқалады.

КК айналасында қалдықтарды рұқсатсыз жинау ауданның кең тараған проблемасы болып табылады, ауданның сыртқы түрін едәуір нашарлатады және халықтың шағымдарының негізгі себебі болып табылады.

Контейнерлік алаңдардан шығарылған барлық коммуналдық қалдықтар ҚТҚ полигондарында сұрыптаусыз көміледі, бұл ҚР СК талаптарына сәйкес келмейді. Қатты тұрмыстық қалдықтарды қайта өңдеу мен кәдеге жарату үлесін ұлғайту қажет.

"Қазақстан Ғарыш Сапары" ҰК "АҚ спутниктері 2023 жылы БҚО-да 259-дан астам стихиялық қоқыс тастайтын жерді тіркеді. Табиғи үйінділердің пайда болуының негізгі себебі ҚТҚ шығару бойынша жеке және заңды тұлғалардың толық қамтылмауы, құрылыс қалдықтарын көмуге тыйым салу және құрылыс қалдықтарын жинаудың ұйымдастырылған орындарының болмауы, ЖӘҰ қызметіне мониторингтің болмауы және өзге де факторлар болып табылады.

Рұқсат етілмеген үйінділерді анықтау бойынша жұмысты жалғастыру, қалдықтардың көлемі бойынша деректер және басқа да деректер жинау және барлық стихиялық үйінділерді жою қажет. 2022 жылғы 15 желтоқсандағы "жасыл" экономикаға көшу жөніндегі кеңес отырысының қорытындысы бойынша әкімдіктерге 2023 жылғы 1 маусымға дейін барлық рұқсат етілмеген қоқыс тастайтын жерлерді жою және полигондарды экологиялық және санитарлық нормаларға сәйкес келтіру жұмыстарын жеделдету тапсырылды.

3.2.2. Тасымалдау

Ұлттық статистика бюросының деректеріне сәйкес 2023 жылы Батыс Қазақстан облысындағы коммуналдық қалдықтарды жинау және шығару жөніндегі кәсіпорындар саны қалдықтарды жинау, сұрыптау және қайта өңдеу жөніндегі 24 кәсіпорынды құрайды.

Жәнібек ауданында коммуналдық қалдықтарды жинау және шығару бойынша негізгі кәсіпкерлік субъектілері "Бибі" ЖК болып табылады. Компанияда Газ-33077 КО -713 қоқыс тасығышы бар. Сәйкесінше, мұндай техникамен сапалы қызмет көрсетуге мүмкіндік жоқ. № 1 қосымшада аталған аудан үшін қажетті қоқыс тасығыштар саны есептелген. Есеп бойынша, әрбір ауылдық округте қоқыс тасығыштарға қажеттілік бар.

ҚР СК сәйкес ҚТҚ жинауды және тасымалдауды жүзеге асыратын компаниялар ҚР ЭБЖМжӨБ қызметінің басталғаны туралы хабарлама беруі тиіс.

3.2.3. Сұрыптау және өңдеу

Негізінен кент тұрғындары қайталама шикізатты өз бетінше сұрыптайды және оны үй пештерінде кәдеге жарату үшін пайдаланады.

Бөлек жиналған пластик, қағаз және картон және макулатура өте аз мөлшерде сұрыпталады, бүкіл ауданға қалдықтарды бөлек жинауға арналған 30 контейнер, әдетте , пластикалық бөтелкелер бар.

Электрондық және электр жабдықтарының (бұдан әрі - ЭЭЭО) қалдықтары халықтан жиналмайды. ЭЭЭО заңды тұлғалардан жиналады және мамандандырылған

кәсіпорындарға беріледі. ЭЕҰ бойынша компаниялар оларды одан әрі кәдеге жарату үшін электрондық және электр жабдықтарын, шығыс материалдары мен жинақтауыштарын өңдеумен айналысады. Сондай-ақ жабдықтар мен жинақтауыштарды қайта пайдалану мүмкіндігі де тәжірибеде қолданылады. Әдетте, қайталама шикізатты бөлек жинауды, сұрыптауды және қайта өңдеуді жүзеге асыратын компаниялар жиналған және қайта өңделген қалдықтар туралы есептілікті ұсынбайды, осыған байланысты қалдықтарды қайта өңдеу жөніндегі қолда бар статистика қалдықтарды қайта өңдеу туралы нақты деректерді көрсетпеуі мүмкін. Қалдықтарды жинау және қайта өңдеу саласындағы статистиканы, оның ішінде қалдықтарды жинау және қайта өңдеу бойынша шағын және орта бизнес өкілдерімен ақпараттық жұмыс жүргізу жолымен жетілдіру қажет.

Жәнібек ауданының аумағын дамытудың 2021-2025 жылдарға арналған - 2025 жылға дейінгі бекітілген бағдарламасына сәйкес басым мақсаттардың бірі болып табылады: 5-мақсат: Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық инфрақұрылымын жаңғырту, оның шеңберінде:

1. "ҚТҚ өңдеу және кәдеге жарату үлесін ұлғайту";

2. "Құрамында сынап бар шамдарды, градусниктерді және құрамында сынап бар басқа да медициналық қалдықтарды демеркуризациялау қызметін ұйымдастыру"

Бүгінгі күні қатты тұрмыстық қалдықтарды қайта өңдеу мен кәдеге жарату үлесін ұлғайту қажеттілігі бар. Ол үшін қоқыс түрлеріне арналған бөлек контейнерлер орнату қажет. Кәсіпкерлерді тарту қалдықтарды қайта өңдеумен және қайталама пайдаланумен айналысады.

3.2.4. Көму

Жәнібек ауданында коммуналдық қалдықтарды басқарудың басым тәсілі оларды ҚТҚ полигондарында көму болып табылады. Ауданда 9 елді мекенде 9 полигон бар. Жер учаскелеріне актілер қоса беріледі.

Қолданыстағы 9 полигон экологиялық және санитарлық талаптар мен нормаларға сәйкес келмейді, эмиссияға рұқсаты жоқ.

5-кесте

Қатты тұрмыстық қалдықтарды орналастыруға арналған полигондардың тізбесі

№	Аудан	Елді мекендердің саны	Жер актісінің кадастрлық нөмірі,	№ күні	Ұйымның атауы	Полигонның алаңы	Полигонның орналасқан жері
1	Жәнібек ауданы	8121	08:116:038:1321:1	АКТ № 3015 08.01.08	Әкімшілік аппараты, Жәнібек ауылдық округ	10 га	Жәнібек ауданы, село Жанибек

2	Жәнібек ауданы	1403	08:116:006:440	АКТ № 3015 08.01.08	Әкімшілік аппараты, Жаксыбай ауылдық округ	8 га	Жәнібек ауданы, село Жаксыбай
3	Жәнібек ауданы,	1225	08:116:018:480	АКТ № 2704 03.07.08	Әкімшілік аппараты, Тау ауылдық округ	3 га	Жәнібек ауданы, Тау ауылдық округ, Тау аулы
4	Жәнібек ауданы	703	08:116:009:324	АКТ № 0152347 28.12.07	Әкімшілік аппараты, Куйгенкуль ауылдық округ	7 га	Жәнібек ауданы, Куйгенкуль ауылдық округ, Жаскайрат ауылы
5	Жәнібек ауданы	1425	08:116:022:562	АКТ № № 0152377	Әкімшілік аппараты, Камысті ауылдық округ	10 га	Жәнібек ауданы, Камысты ауылдық округ, Камыстыауылы
6	Жәнібек ауданы	658	08:116:014:278	АКТ № 0152372 09.01.08	Әкімшілік аппараты, Борсин ауылдық округ	9 га	Жәнібек ауданы, Борсин ауылдық округ, Борсы ауылы
7	Жәнібек ауданы	907	08:116:031:309	АКТ № 0152355 08.01.08	Әкімшілік аппараты, Узункуль ауылдық округ	0,0318	Жәнібек ауданы, Узункуль ауылдық округ, Узункуль ауылы
8	Жәнібек ауданы	859	08:116:025:487	АКТ № 3022 09.01.08	Әкімшілік аппараты, Талов ауылдық округ	5,5	Жәнібек ауданы, Талов ауылдық округ, Таловка ауылы
9	Жәнібек ауданы	840	08:116:001:356	АКТ № 0152420 28.12.07	Әкімшілік аппараты, Ақобен ауылдық округ	4 га	Жәнібек ауданы, Ақоба ауылдық округ, Ақоба ауылы

Полигонды пайдалану кезіндегі негізгі технологиялық операциялар.

Контейнерлік алаңдардан шығарылған коммуналдық қалдықтар полигон аумағында түсіріледі, олар трактормен оқшауланады және тығыздалады. Полигондардағы қалдықтар сұрыпталмайды, демек орналастырылатын қалдықтарда құрамында сынап бар, уытты және басқа да қауіпті фракциялардың болуын бақылау жүзеге асырылмайды. Пластик, шыны жуу, құрылыс, тамақ қалдықтарын көмуге тыйым салу және міндетті сұрыптау бойынша ҚР СК талаптары сақталмайды

Қазіргі уақытта қалдықтарды қабылдау тығыздалмаған күйде (яғни қалдықтар халық пен ұйымдардан түсетін физикалық жай-күйде) жүргізіледі. Өндіріс қалдықтары (күл-қоқыстар, аудан және аула аумағын жинау қалдықтары, астық қалдықтары, ҚТҚ (қалдықтарды сұрыптаудан қалған шлам) қажеттілігіне қарай жоспарлау және тығыздау арнайы көзделген бульдозермен жүзеге асырылатын полигон аумағына түсіріледі.

ҚТҚ полигондары санитарлық және экологиялық нормалар мен талаптарға сәйкес келмейді, қалдықтар сұрыпталмай көміледі, бұл полигондардың қоршаған ортаны қарқынды ластау көзі, әртүрлі инфекцияларды таратушы болып табылуына әкеледі. Полигондар дүркін-дүркін өртеніп тұрады. Тұрғындар қоқыс тастайтын жерлер ұдайы өртеніп, пакеттер мен басқа да қоқыстар сол жерден бүкіл далаға шашылып тұрады деп алаңдауда.

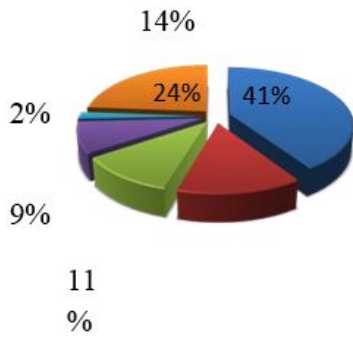
Полигондарда қалдықтарды қабылдаудың мынадай рәсімдері сақталуы тиіс:

- қалдықтарға құжаттаманы тексеру;
- кіре берісте және орналастыру орнында қалдықтарды көзбен шолып қарау;
- қалдықтардың шығу тегін, жеткізу күнін, оларды өндірушіні немесе қалдықтарды жинаушыны сәйкестендіруді көрсете отырып, қалдықтардың саны мен орналасу сипаттамаларын есепке алуды жүргізу;
- полигонға радиоактивті заттардың түсуін болдырмау үшін қалдықтардың әрбір партиясына дозиметрлік бақылау жүргізу қажет.

Бұл талаптар ауданда енгізілмеген. Сұрыптау желілерін салудың, осы полигондарды экологиялық заңнама нормаларына келтірудің, эмиссияларға экологиялық рұқсат алудың және полигондарды одан әрі қалпына келтіру үшін жою қорларын құрудың өткір қажеттілігі бар. Экономикалық мақсатқа сай болған жағдайда оларды газсыздандыру жөніндегі жобаларды іске асыру мүмкіндігін ескере отырып, ҚТҚ полигондарын (үйінділерін) жабу және қалпына келтіру мүмкіндігін қарастыру.

Морфологиялық құрамы

ЖТХО-ның зерттеуіне сәйкес, коммуналдық қалдықтардың негізгі фракциялары тамақ қалдықтары, макулатура және пластик болып табылады (1-сурет). Бұл ретте айтарлықтай бөлігі (24%) басқа қалдықтарға жатқызылады, олар тоқыма, ағаш, сүйек, былғары, резеңке, бау-бақша, көше, гигиеналық құралдар және т.б.

Қазіргі таңда облыста қатты тұрмыстық қалдықтардың тағамдық үлесін өңдеу бойынша тәжірибелер мен қуаттар жоқ. Осыған байланысты барлық биологиялық ыдырайтын қалдықтар, соның ішінде тамақ қалдықтары, көше сыпыру және қатты қалдықтардың бөлігі ретінде бау-бақша қалдықтары полигондарда аяқталады. Полигондағы газ, соның ішінде биологиялық ыдырайтын қалдықтардың ыдырауы кезінде пайда болатын тұтанғыш метан, полигондарда өрт пен жарылысқа әкелуі мүмкін.

- Тамақ қалдықтары
- Пластмасса
- металдар
- Қағаз,картон
- Шыны
- басқа

Сурет 3. Қатты тұрмыстық қалдықтардың морфологиялық құрамы

⁷«Жасыл технологиялар және инвестициялық жобалардың халықаралық орталығы» КЕАҚ зерттеулер-тұрмыстық қалдықтарды өңдеудің оңтайлы жүйесі,2022

4. КОММУНАЛДЫҚ ҚАЛДЫҚТАРДЫҢ ПАЙДА БОЛУ ЖӘНЕ ЖИНАҚТАЛУ НОРМАЛАРЫ ЖӘНЕ ТАРИФТЕР

2022 жылдың желтоқсанында Жәнібек ауданы бойынша коммуналдық қалдықтардың пайда болу және жинақталу нормалары бекітілді. Осы құжатқа сәйкес абаттандырылған үйлер мен абаттандырылмаған үйлер үшін білім беру нормасының орташа жылдық көрсеткіші 1 тұрғынға шаққанда 1,0 м3 құрайды.

Қазіргі уақытта Жәнібек ауданы бойынша коммуналдық қалдықтардың түзілуі мен жинақталуының жаңа нормаларын анықтау бойынша зерттеу жүргізілуде.

6-кесте

Қосымша
Жәнібек аудандық
мәслихаттың
2022 жылғы 4 қарашадағы
№ 24-3

Жәнібек ауданы бойынша коммуналдық қалдықтардың түзілу және жинақталу нормалары

	Тұрмыстық қалдықтарды жинақтау объектілерінің түрлері	Есеп бірлігі	Коммуналдық қалдықтардың жиналуының жылдық нормасы, м3
1.	Жақсы жабдықталған және жабдықталмаған үй шаруашылықтары	1 тұрғын	1.0

18.	Шаштараздар, сұлулық салондары	1 жұмыс орны	0,23
19.	Кір жуатын орындар, химиялық тазалау орындары, тұрмыстық техниканы жөндеу, тігін ательесі	Жалпы ауданы 1 м2	0.13
20.	Ванналар, сауналар	Жалпы ауданы 1 м2	0,26

7-кесте

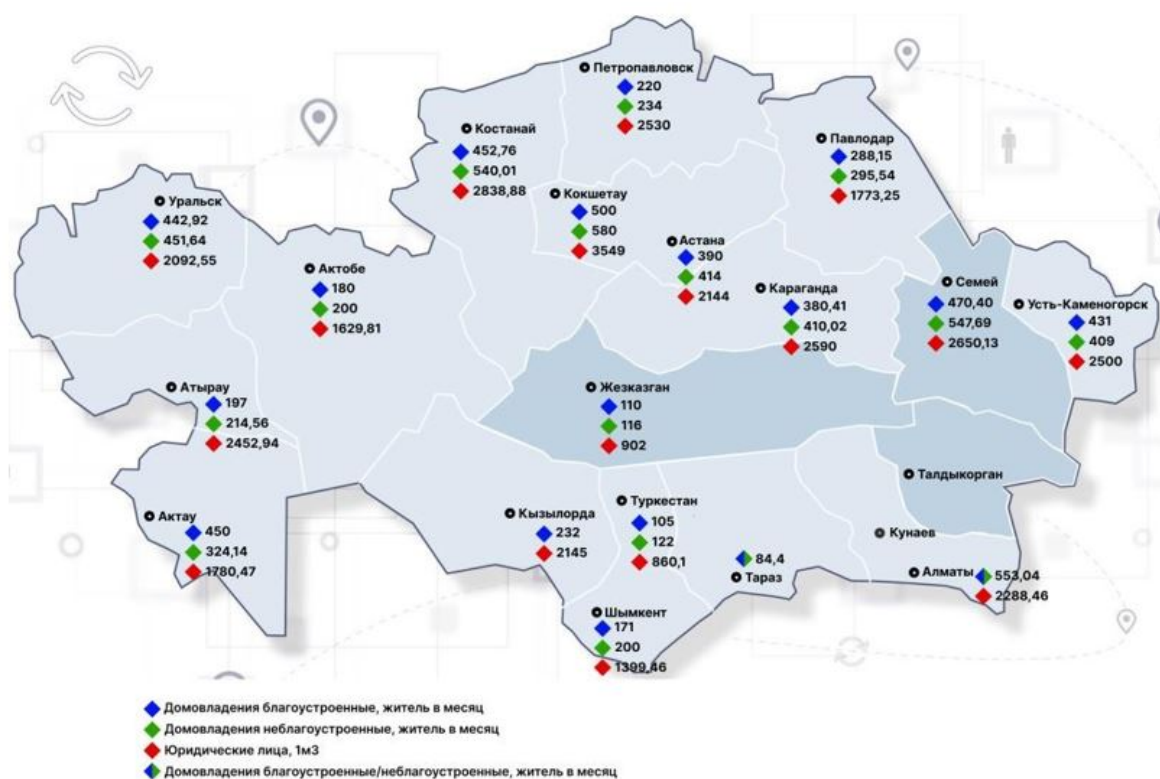
Батыс Қазақстан облысы Жәнібек ауданы бойынша тұрмыстық қатты қалдықтарды жинау, тасымалдау, сұрыптау және көму үшін халық үшін тарифтер

Қосымша
Жәнібек аудандық мәслихаттың
2023 жылғы 17 қаңтардағы
№ 29-4

Жоқ.	Аты	Есеп бірлігі	теңге (қосымша құн салығынсыз)
1.	Үй шаруашылықтары жақсы жабдықталған	бір тұрғынға (айына)	160,23
2.	Үй шаруашылықтары жабдықталмаған	бір тұрғынға (айына)	160,23
3.	Бірлікке жылдық тариф (көлем)	1 м ³	1922,73

Ағымдағы тарифтер (2-кесте) 2023 ж.

Бүгінгі күні көптеген қалаларда (Семей, Өскемен, Орал, Көкшетау және Қостанай) жаңа тарифтер бекітілді. Жалпы Қазақстан бойынша тариф 84 теңгеден 550 теңгеге дейін өзгереді (2-сурет). Ең жоғары тарифтер Алматы (553 теңге) және Көкшетау (500 теңге) қалаларында.

4-сурет. Қазақстан Республикасында қатты тұрмыстық қалдықтарды жинау, тасымалдау, сұрыптау және көму бойынша қолданыстағы тарифтер, теңге

Тариф қалдықтарды жинау, тасымалдау және кәдеге жарату саласындағы кәсіпорындарды қаржыландырудың бірден-бір көзі болып табылады. Жыл сайын коммуналдық қызметтер қымбаттайды, арнайы техниканың, жинақтаушы бөлшектердің және жанармай бағасы айтарлықтай өседі, бірақ қалдықтарды жинау, шығару және жою тарифі көптеген өңірлерде көптеген жылдар бойы өзгерген жоқ. Сондай-ақ, аудандардағы халық саны жыл сайын артып келеді. Осыған байланысты Жәнібексы ауданында қалдықтарды басқару жүйесін дамыту үшін экономикалық негізделген тарифті белгілеу аса маңызды және өзекті болып табылады.

Төлемдік қарыз мәселесі бойынша ауданда проблемалар бар. Халықтың 60 пайызға жуығы ғана төлем ақысын төлейді. Өйткені, қалдықтарды жинаумен айналысатын компаниялар (бұдан әрі – ҚТҰ) өкілдерінің мәліметтері бойынша, қатты тұрмыстық қалдықтарды жинау және шығару бойынша қызметтерге ақы төлеу бойынша қарыз шамамен 40% құрайды, .

Бұл мәселені шешу үшін 2021 жылдан бастап Қазақстан Республикасының Экономикалық кодексіне сәйкес жергілікті атқарушы органдардың құзыретіне коммуналдық қалдықтарды жинаумен айналысатын ұйымдардың санын анықтау мақсатында ,тұрғылықты жері бойынша тіркелген азаматтарды, халықты тіркеу туралы ақпаратқа қолжетімділікті қамтамасыз ету кіреді.Осылайша, тұрмыстық қатты

қалдықтарды жинайтын және шығаратын субъектілерге олардың қызметтеріне шот-фактураларды дұрыс рәсімдеу үшін халықты тіркеу туралы ақпаратқа қолжетімділікті қамтамасыз ету қажет.

ҚР ЕК сәйкес, тұрғын үйлерде тұратын жеке тұлғалар мемлекеттік келісім-шарттар негізінде орталықтандырылған жүйені пайдаланып, бекітілген тарифтер бойынша қызметтерге ақы төлеуге міндетті. Алайда бұл норма ішінара орындалады. Жеке үйлердің тұрғындары жеке келісім-шартқа отырғанды жөн көреді. Бәлкім, халықтың кейбір бөлігі қоғамдық келісім-шарттың бар екенін білмейтін шығар.

Кәсіпорындардың қатты тұрмыстық қалдықтарды жинау және шығару жөніндегі қызметтеріне ақы төлеуге жеке келісімдер жасасу тиімсіз, бұл Денсаулық сақтау министрлігіне қосымша шығындарға, жұмыс орындарына, жалақыға және т.б. әсерін тигізеді. Сондықтан қатты тұрмыстық қалдықтарды халықпен жеке келісімдерді жасау тәжірибесін қайта қарау және шығару туралы жария шарт жасасуға көшу қажет. ЖАО және ҚТҰ жария келісімді өз веб-сайттарында орналастырып, халыққа ақпараттандыру жұмыстарын жүргізуі қажет.

4.1 Қалдықтармен байланысты ағымдағы ахуалдың сандық және сапалық көрсеткіштері

Тұрғындардың қоқыстардың түзілуін және өздігінен шығарылуын есепке алмауына байланысты пластмасса қалдықтары, шыны ыдыстар және басқа да қалдықтар сияқты бір бөліктен жасалған бұйымдардың көлемін анықтау мүмкін емес. Халық қалдықтардан жасалған бұйымдардың пайда болуын есепке алмайтындығын ескере отырып, қалдықтарды басқару бағдарламасын әзірлеу кезінде мұндай қалдықтардың сандық және сапалық көрсеткіштері ескерілмейді. Сонымен қатар, ауылдық округ тұрғындарына жүргізілген сауалнама барысында тұрғындардың үлесіне қалдықтарды кәдеге жаратудың түрлері мен тәсілдері анықталды. Бұл деректер осы Бағдарламаның мақсаттары мен міндеттерін айқындау кезінде пайдаланылатын болады. Елді мекендердің тұрғындары күл мен көң түзілуінің шамамен көлемін көрсетеді. Бұл ретте, мұндай қалдықтардың 50%-дан астамы тұрмыста тыңайтқыш, тұрмыстық пештерде қатты отын және т.б. түрінде пайдаланылады.

4.2. Қалдықтардың жекелеген түрлерін басқару жүйесін талдау соңғы үш жыл

8-кесте

Жәнібек ауданының ҚТҚ полигонының өндіріс және тұтыну қалдықтарының тізбесі, сипаттамасы және салмағы

Дереккөздің атауы өндіріс қалдықтарының түзілуі (технологиялы	Корпус, цех, учаске	Қалдықтың атауы*	Қалдықтың коды*	Қалдықтардың пайда болуының жылдық (мөлшерін ескере отырып ең жоғары

қ процесс, жабдық, құрылымдық бөлімше)			қауіптілік деңгейі)	жабдықты, технологиялық процестің жүктемесі, т		
				2021	2022	2023
1	2	3	4	5	6	7
Негізгі өндіріс						
Жеке және заңды тұлғалардан қабылдау. Жәнібек ауылы	Полигон	ҚТҚ	20 03 01	8700	8700	8700

Құрамында сынабы бар қалдықтар туралы мәліметтер

Құрамында сынап барлар қалдықтар

Аудандық әкімшіліктің ақпараты бойынша бүгінгі күні құрамында ҚСБҚ бар қалдықтар ауданда жиналған және тасымалданбаған.

ҚСБҚ қалдықтарын жинау жүйесі шешілмегендіктен, тұрғындардың түсініктерінің жеткіліксіздігі мен талаптарды сақтамауының нәтижесінде бұл қалдықтар ҚТҚ салынатын контейнерлерге түсіп, экологиялық қауіп төндіріп тұр.

ҚР ЭК-нің талаптарына сай қалдықтарға өткен материалдар мен өнімдерді соның ішінде құрамында сынап бар қалдықтардың санатын ұлттық стандартқа сай белгілейді.

Әкімдік тұлғалардан ҚСБҚ жинау жүйелерін ұйымдастыру қажет. Шығындар арнайы мамандандырылған ұйымдардың қалауы бойынша жүргізіледі, арнайы контейнерлер орнату, , құрамында сынабы бар қалдықтарды өңдеу және тасымалдау бюджет қаражаты есебінен қарастырылуы керек. Арнайы мамандандырылған ұйымдардың қалауы бойынша конкурс (тендер) өткізу қажет, таңдалған компанияда лицензия болуы және барлық заң талаптарына, ұлттық стандарттар талаптарына сәйкес болуы керек.

Электрлік және электрондық жабдықтардың қалдықтары

Электрлік және электрондық қалдықтарды басқару жүйесін қалыптастыру аудан бойынша заңды және жеке тұлғаларда қарастырылмаған. (бұдан әрі - ЭЭЖҚ) тізбесі тұлғалар ауданда жоқ.

Жеке тұлғалардың ЭЭЖҚ арнайы ҚТҚ салатын контейнерлерге салуы дұрыс па, әрі қарай оны қоқыс тасымалдаушы ұйымдар ҚТҚ полигонына апарып сақтайды, нәтижесінде қоршаған ортаға үлкен зиян әкеледі. ЭЭЖҚ жинау жүйесі заңды тұлғалар арасында да жолға қойылмаған.

ЭЭЖҚ әсерінен полигонда коррозиялар және тотығу салдары болады және әртүрлі ауыр металдар топыраққа, топырақты су түседі сондықтан оларды ҚТҚ арналған полигонға көмуге тыйым салынған.

ҚР ЭК 365 бабына сәйкес құрамы қауіпті коммуналдық қалдықтар (ЭЭЖҚ, құрамында сынап барлар қалдықтар, батареялар, аккумуляторлар және басқа қауіпті компоненттер) бөлек жиналуы керек және қайта қалпына келтіруге арналған мамандандырылған кәсіпорындарға берілуі тиіс.

ЭЭЖҚ-ды жинау және өңдеу бойынша деректерді есепке алу жүйесі ауданда ретке келтірілмеген.

ТКШ мекемесінде ЭЭЖҚ жинау және қайта өңдеу деректері жоқ.

Сондықтан ЖАО ЭЭЖҚ жинау және қайта өңдеу жүйесін ұйымдастырып, тұрғындардың және заңды тұлғалардың ҚР. ЭК 365 бабының орындалу талаптарын қадағалау қажет.

Ірі габаритті қалдықтар

Жәнібек ауданның аумағында ірі габаритті қалдықтар (бұдан әрі - ІГҚ) (тұрмыстық техника, жиһаз және т.б.) бөлек жиналмайды, өйткені оларды тасымалдайтын арнайы орындар жоқ. ІГҚ контейнерлік алаңдарға жеткізіліп, әрі қарай коммуналдық қалдықтар ҚТҚ арналған полигонға түседі.

Қазіргі уақытта ЖАО тарапынан таңдау (конкурс) бойынша жұмыстар жүргізіліп, компаниялар ІГҚ арнайы орындарға жеткізеді.

Құрылыс қалдықтары

Тұрғындардан шыққан құрылыс қалдықтары да ҚТҚ арналған жалпы ағынға жиналады, және сол қолданыстағы полигонға сақталады.

Бастап 2021 жылдан бастап құрылыс қалдықтарын көмуге тыйым салынған. Сондықтан ҚР ЭК сәйкес физикалық тұлғалар, жүзеге асыратындар құрылыс немесе жөндеу жұмыстарынан, жылжымайтын объектілерден шыққан құрылыс қалдықтарын ЖАО ұйымдастырыған арнайы орындарға өздері жеткізуі керек.

Қазіргі уақытта ЖАО тарапынан таңдау (конкурс) бойынша жұмыстар жүргізіліп, компаниялар құрылыс қалдықтарын арнайы орындарға жеткізеді.

Тамақ қалдықтары

Халықтан шыққан тамақ қалдықтары да ҚТҚ арналған жалпы қолданыстағы полигонға жиналады және сол жерге көміледі. Тамақ қалдықтарын бөлек жинауға арналған контейнерлер жоқ. 2021 жылдан бастап тамақ өнімдері қалдықтарын көмуге тыйым салынған.

Сондықтан тамақ қалдықтарын, биологиялық ыдырайтын коммуналдық қалдықтарды бөлек жинау, сұрыптау, соның ішінде тамақ қалдықтарын тазарту (компостирования) арқылы қайта өңдеу жұмыстарын қолға алып, тұрғындардың тұрмыс қалдықтарын көмуіне жол бермеуді қадағалау аса қажет. .

4.3 Коммуналдық қалдықтарды басқару бойынша ағымдағы ахуалды талдауға арналған қорытынды

Жәнібек ауданындағы коммуналдық қалдықтарды басқару туралы ағымдағы жағдайларды талдай келе, қалдықтарды бөлек жинау, сұрыптау, қайта өңдеу және

коммуналдық қалдықтарды көму жұмыстарын жетілдіру қажет деген қорытынды жасалды.

Бағдарлама аясында коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесін жетілдіру қажет және келесі проблемалық мәселелерді шешу ұсынылады:

1. Контейнерлік алаңдар санитарлық талаптарға сәйкес емес;
2. КА контейнерлермен қамтылмаған;
3. Тұрғындарды барлық жергілікті жерлерде қосалқы ресурстарды бөлек жинауға арналған контейнерлердің жетіспеушілігімен қамтамасыз ету;
4. Тұрғындарда қауіпті құрамдас бөліктерден тұратын коммуналдық қалдықтарды (ҚСБҚ, ЭЭЖҚ, медициналық) жинау жүйесінің болмауы;
5. Биологиялық ыдырайтын (тағамдық) қалдықтарды бөлек жинаудың болмауы;
6. Ірі габаритті құрылыс қалдықтарын жинау және тасымалдау жүйесінің болмауы;
7. Тұрғындардың қалдықтарды жинау жүйесінде мәдениетінің төмен болуы;
8. Коммуналдық қалдықтарды жинау және тасымалдау қызметіне халықтың қанағаттанбауы және көңілі толмауы;
9. Заңды тұлғалардың ҚТҚ шығаруды толық қамти алмауы. Заңды тұлғалардың ҚТҚ шығаруы үшін келісім шарт жасаудан бас тартуы;
10. Қатты тұрмыстық қалдықтарды жинау, тасымалдау, өңдеу жұмыстарына төленетін тарифтің төмендігі;
11. Техника мен құрал-жабдықтардың жетіспеушілігі;
12. Қолданыстағы сұрыптау сызықтарының болмауы;
13. Қалдықтарды сұрыптамай көму;
14. Қалдықтарды қайта өңдеу жұмыстарының төмендігі (7-10%), сол уақыт аралығында қалдықтардың 93% ҚТҚ полигонына көмілуі;
15. Құрылыс және тағамдық қалдықтарды қайта өңдеудің болмауы;
16. ҚТҚ терең өңдеу қуаттылығының болмауы, полигонға көмілетін қалдықтар санын азайту жүргізілмейді;
17. ҚТҚ шығару қызметтері үшін жеке тұлғалармен есеп айырысудағы проблемалардың туындауы. МАО жергілікті тұрғындар саны туралы нақты мәліметтер жоқ;
18. Жеке тұлғалардан төлемдерді жинауға байланысты проблемалардың салдарынан МАО да дебиторлық берешек жыл сайын ұлғаяды;

5. БАҒДАРЛАМАНЫҢ МАҚСАТТАРЫ, МІНДЕТТЕРІ ЖӘНЕ НЫСАНАЛЫ КӨРСЕТКІШТЕРІ

5.1. Мақсаты мен міндеттері

Бағдарламаның мақсаты Қазақстан Республикасының экологиялық заңнамасының талаптарына сәйкес коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесін жетілдіру және Жәнібек ауданының тұрғындары үшін қалдықтарды жинау және шығару бойынша

ұсынылатын қызметтердің сапасын арттыру болып табылады. Батыс Қазақстан облысы Жәнібек ауданының аумағын дамыту жоспарында бекітілген басым мақсаттардың бірі 5-мақсат: Тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық инфрақұрылымын жаңғырту, оның шеңберінде:

1. "ҚТҚ өңдеу және кәдеге жарату үлесін ұлғайту";

2. "Құрамында сынап бар шамдарды, градусниктерді және құрамында сынап бар басқа да медициналық қалдықтарды демеркуризациялау қызметін ұйымдастыру".

Қол жеткізу жолдары:

уытты қалдықтарды жою жөніндегі іс-шаралар;

қоқыс шығаратын компаниялармен, ҚТҚ көметін кәсіпорындармен (ҚТҚ полигондары) елді мекендерге қызмет көрсетуге ұзақ мерзімді шарттар жасасу (5 және одан көп жылға);

бюджеттік ұйымдарда, сауда орталықтарында, базарларда, қоғамдық тамақтану орындарында қалдықтарды бөлек жинауды енгізу (пластикке, қағазға арналған контейнерлер орнату);

қалдықтарды бөлек жинауды, сұрыптауды және қайта өңдеуді енгізу бойынша бизнеспен өзара іс-қимыл;

экономикалық мақсатқа сай болған жағдайда оларды газсыздандыру жөніндегі жобаларды іске асыру мүмкіндігін ескере отырып, ҚТҚ полигондарын (үйінділерін) жабу және қалпына келтіру;

қатты тұрмыстық қалдықтарды қайта өңдеуді енгізу;

түзілетін ҚТҚ көлемі мен морфологиясын ескере отырып, қоқыс сұрыптау объектілерін және қалдықтарды қайта өңдеу объектілерін (кәсіпорындарын) салу;

Іс-шаралар:

ауданның елді мекендерін жекелеген түрлері бойынша қалдықтарды бөлек жинауға арналған контейнерлермен жаңарту және толық жарақтандыру; қоқыс тастайтын жерлерді қоршау, қауіпті қалдықтарды жою;

қалдықтарды сұрыптау, қайта өңдеу және кәдеге жарату, ҚТҚ полигондарын (үйінділерін) газсыздандыру объектілерін салу жөніндегі жобаларды іске асыру үшін инвесторларды тарту;

халықты қатты тұрмыстық қалдықтарды бөлек жинауға үгіттеуді ұйымдастыру және жүргізу (жиналыстар, брошюралар, парақшалар, әлеуметтік бейнероликтер, оқу орындарында дәрістер, акциялар және т.б.).

Бағдарламаның міндеттері:

1 Аудан тұрғындарын қалдықтарды жинау және шығару жөніндегі қызметтермен толық қамтуды қамтамасыз ету үшін коммуналдық қалдықтарды жинау және тасымалдау жүйесін одан әрі дамыту;

2 Қалдықтарды бөлек жинау жүйесін жетілдіру;

3 Ерекше қалдықтарды (тамақ, құрылыс және ірі көлемді қалдықтар, ЭЭЕЖ және т.б.) қоса алғанда, коммуналдық қалдықтарды қайта өңдеу және кәдеге жарату жүйесін дамыту;

4 Коммуналдық қалдықтарды қауіпсіз көмуді қамтамасыз ету;

5, Коммуналдық қалдықтармен жұмыс істеу мәселелері бойынша халықтың мәдениеті мен хабардар болуын арттыру және барлық мүдделі тараптардың өзара іс-қимылын күшейту.

5.2. Мақсатты көрсеткіштер

Осы Бағдарлама шеңберінде Жәнібек ауданының коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесін жетілдіру бойынша нысаналы көрсеткіштер белгіленген (9-кесте).

9-кесте

2024-2027 жылдарға арналған Жәнібек ауданында халықты қалдықтарды жинаумен және шығарумен, қайта өңдеумен және көмумен қамту жүйесін жетілдіру жөніндегі нысаналы көрсеткіштер

№	Мақсатты көрсеткіштер	Ағымдағы жағдай (2021-2022)	2024	2025	2027
1	ҚТҚ жинау және тасымалдаумен а у д а н тұрғындарын қамту;	80 % (6 ай 2022)	100%	100%	100%
2	Бөлек жинаумен қамту: -құрғақ және ылғалды фракциялар бойынша -қалдықтардың қауіпті түрлерін бөлек жинау (медициналық және құрамында сынап бар, электрондық және тұрмыстық техника)	19,1% (9 ай 2022)	60% 60%	70% 70%	80% 80%
3	ҚТҚ үлесін қайта өңдеу және кәдеге жарату (көлеміне байланысты)	1,20	2,40	3,60	4,30
	Тұрғындардың сапалы	49,1%			

4	экологиядық өмір сүру деңгейін қанағаттандыру	(2021) 55,3 % (2022)	61,5%	73,8%	86,1%
---	---	----------------------------	-------	-------	-------

6.БАҒДАРЛАМАНЫ ІСКЕ АСЫРУДЫҢ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ, ҚОЙЫЛҒАН МАҚСАТТАРҒА ҚОЛ ЖЕТКІЗУ ЖОЛДАРЫ ЖӘНЕ СОҒАН СӘЙКЕС ШАРАЛАР

6.1 Коммуналдық қалдықтарды кәдеге жарату, жинау және тасымалдау жүйесімен аудан халықын толық қамтуды қамтамасыз ету үшін болашақта атқарылатын шаралар

Коммуналдық қалдықтарды жинау және тасымалдау жүйесін одан әрі дамыту үшін келесі шаралар орындалуы қажет:

қалдықтарды жинау және тасымалдау бойынша көрсетілетін қызметтермен аудан тұрғындын қамту;

бәсекеге қабілетті конкурстар ұйымдастыру, ұзақ мерзімді келісім шарттар жасау қорытындысы ;

экономикалық тұрғыдан негізделген тарифтер бекіту;

тарифтің жиналу мүмкіндігін арттыру;

қалдықтарды жинау үшін санитарлық нормаларға сәйкес контейнерлік алаңдарды реттеу. Жиналатын қалдықтардың көлемі мен ерекшелігіне байланысты жаңа контейнерлерді ауыстыру және орнату. Қоқыс таситын көліктерді және басқа қажетті техниканы жаңарту.

Қалдықтарды жинау және тасымалдау қызметімен тұрғындарды қамту

Қалдықтарды жинау және тасымалдау бойынша көрсетілетін қызметтермен аудан халықын тек жеке тұлғаларды ғана емес, сонымен қатар заңды тұлғалар да қамтамасыз етеді. Заңды тұлғаларды ақпараттандыру жұмыстарын жүргізу кезек күттірмейді, олар жеке тұрғын үйлер немесе бөлек тұрған ғимараттар (егер контейнерлер болмаса) бойынша ҚТҚ шығару, тасымалдау үшін ЖАО мен, анықталған ҚТҰ келісім шарт жасау қызметін жүзеге асырады.

Ұзақ мерзімді келісімшарттар жасау және бәсекеге қабілетті негіздегі конкурстардың нәтижесі бойынша қорытынды

ҚТҚ жинау және тасымалдау қызметтерінің сапасын арттыру үшін коммуналдық қалдықтарды басқаруға арналған бәсекелестікке негізделген ұзақ мерзімді келісім шарттар жасау қажет.

Нарыққа қатысушыларды айқындау жөніндегі конкурсты (тендерді) өткізу кезінде, коммуналдық қалдықтарды басқаруда ЖАО ҚТҰ-на ҚР ЭК-не және заңнамалық Ережелерге сәйкес талаптар қояды. ҚТҚ жинау және тасымалдаумен қызметі ҚР ЭК-нің талаптарына сәйкес келетін мамандандырылған арнайы кәсіпорындар айналысады.

ҚТҚ тасымалдауға қатысатын ҚТҰ-на қойылатын талаптардың бірі – ол ҚРЭГжТРМ-де тіркелген және жүзеге асыратын қызметі туралы хабарлама беру.

Кәсіпкерлік субъектілері жүзеге асыратындар қызметі бойынша қауіпті емес қалдықтарды жинау, сұрыптау және тасымалдау кезінде Қазақстан Республикасының " Рұқсаттар және хабарламалар туралы" Заңына сәйкес ҚРЭГЖТМ-не хабарлама беруге міндетті. ҚРЭГЖТМ хабарлану тәртібіне сай келмесе ҚТҰ ҚТҚ және қауіпті емес қалдықтарды жинау, сұрыптау, тасымалдау конкурсына қатыса алмайды министрлік хабарландыруын алмаған жағдайда бұл ұйымға қатысуға тыйым салынады,

Егер компания қауіпті қалдықтармен жұмыс істеуді де жүзеге асыратын болса, онда лицензиясы болуы қажет.

Экономикалық тұрғыдан негізделген тарифтерді бекіту

Ауданда коммуналдық қалдықтармен жұмыс жасау жүйесін одан әрі дамыту үшін тарифтерді жаңаларын есептеп, бекіту қажет. Тиісті инфрақұрылымдар құру үшін және аудан халқына сапалы әрі заманауи қызмет көрсету үшін қолданыстағы тариф (213,8 теңге) жеткіліксіз. Бекітілген тариф инфляциялық процесті ескере отырып, қоқыс шығаратын мамандандырылған ұйымдардың жинау, тасымалдау, сұрыптау, көму шығындарын жабу керек

Экономикалық тұрғыдан негізделген тарифтерді қайта қарау және заманға сай индекстеу қалдықтарды жинап, сұрыптап, тасымалдаумен айналысатын мамандандырылған ұйымдар үшін сапалы жұмыспен қамтуға мүмкіндік береді, сондай-ақ, ауданның экологиялық жағдайы жақсартады, тұрғындардың денсаулығын сақтайды.

ҚТҚ жинау, тасымалдау, қайта өңдеу және көмуге арналған көтерілген тарифті жинау және тұрғындардың уақтылы төлемақсы

ЖАО ұйымдармен араласуымен мамандандырылған ұйымдармен бірге тұрғындардың мәліметтерін тіркеуге қолжеткізу.

Азаматтарды тұрғылықты, уақытша тұратын жері, жаңа мекен жайында тіркеу (тұрғылықты жері) мәліметтері нақтылы уақытпен ІІМ жүйесінде көрсетілетін "Жеке тұлғалар" Мемлекеттік базасынан беріледі, банктердегі деректер қорына ҚР мемлекеттік және жергілікті атқарушы органдары (әкімдіктер) қол жеткізе алады.

Осы интеграция шеңберінде ЖАО ІІМ-не иессіз мекен жайда (мекенжайсыз) тіркелген азаматтардың санын көрсетеді (дербес деректерсіз), бұл төлемдерді дұрыс есептеуге мүмкіндік береді.

Контейнерлік алаңдарды санитарлық нормаларға сәйкес келтіру, жиналатын қалдықтардың көлемдер мен ерекшеліктеріне сай жаңа контейнерерге ауыстыру және орнату

Коммуналдық қалдықтарды жинау және тасымалдау жүйесі құрылыстың түріне байланысты төмендегідей түрде ұйымдастырылатын болады:

Көп қабатты құрылыс аудандарында:

тұрғын үйлердің аймақтарын контейнерлік алаңдармен жабдықтау;

стандартты контейнерлер орнату;

қалдықтарды шығару үшін жиналатын заттардың тығыздығы байланысты престеу жүйесі бар қоқыс таситын көліктерді пайдалану .

Аудандарда жеке құрылыс салу:

жеке контейнерлер орнату;

қалдықтарды шығару үшін жоғары компрессиялық қабілеті бар көлемі үлкен қоқыс таситын көліктерді пайдалану.

Санитарлық нормалармен сәйкес келетін КА орыналастыру үшін келесі іс-шаралар:

Қалдықтарға арналған контейнерлерді жинауға арналған көлік кіру үшін тұрғын үй иеліктерінің аумақтары, ұйымдары, мәдени-бұқаралық мекемелері, демалыс аймақтары арнайы алаңдар орналастырады. Алаңды қатты жабындымен төсеп және қалдықтарды желмен ұшырып шашпау мақсатында биіктігін 1,5 м ден кем емес етіп алып үш жақтан биік қоршаумен қоршау керек.

Контейнерлік алаңды тұрғын және қоғамдық ғимараттардан, балалар объектілерінен, спорт алаңдарынан және тұрғындардың демалыс орындарынан кемінде 25 м қашықтықта орналастыру керек. Халықтың санитарлық-эпидемиологиялық жағдайы сақталмаған жағдайда ЖАО қатысуымен жеке тұлғалардан, меншік иелерінен, қызығушылық танытқан тұлғалардан, мемлекеттік мекеме бөлімшелерінен тұратын комиссия құрылыс аудандарында санитарлық үзілістерді сақтау мүмкіндіктері қарастырылып, арақашықтықтар белгіленеді.

Коммуналдық қалдықтардың тасымалдау кесте бойынша жүзеге асырылады.

Шығындарды барынша азайту үшін тасымалдауға арналған коммуналдық қалдықтарды шығарудың ең аз жиілігі қабылданады, бұл белгіленген санитарлық талаптарға және табиғатты қорғау талаптарына сәйкес келеді.

Қалдықтарды шығару кезінде коммуналдық қалдықтардың түзілу көлемдерін, олардың морфологиялық құрамын, типін және жинау үшін қолданылатын контейнерлерді санын (жинау кезінде контейнерлер) назарға алу керек

Әр қалдық санатына (фракциясына, түріне) байланысты бөлек жиналып, тасымалданады.

Қалдықтарды контейнерлерде сақтау мерзімдері - 0 оС және одан төмен температурада үш тәуліктен артық емес, плюстік температурада – бір тәуліктен артық емес.

Жиналатын қалдықтардың көлемдер және ерекшеліктеріне және сақтау мерзіміне байланысты контейнерлерді ауыстыру және орнату. Контейнерлерді жаңартуда қазіргі заманғы еуроконтейнерлерді сатып алу жоспарлануда. Пластик қалдықтары, қағаздар және картондар транспорттың барлық түрімен тасымалданады. Шыныдан жасалған қалдықтар зақымданудан сақтана отырып, көлік құралдарының кез келгенімен түрлерімен тасымалданады. Шыныдан жасалған қалдықтарды тасымалдау кезінде, тиеу кезінде және түсіргенде механикалық әсерлерден қорғалуын қамтамасыз ететін шараларды сақтау керек.

Сондай-ақ ҚТҰ пайдаланатын (4-5 бірлік) қоқыс тасуға арналған көліктер, арнайы орындар жаңартылуы тиіс. Қоқыс таситын арнайы орындарды жаңарту жұмыстары ҚТҰ және жеке инвестициялар есебінен жүзеге асады.

6.2 Қалдықтарды бөлек жинау жүйесіндегі жетілдіретін шаралар

Қалдықтарды бөлек жинау жүйесі үшін келесі шаралардың орындалуы қажет:

-ҚТҚ құрғақ фракцияларын және қайталама шикізатты бөлек жинап шығару үшін КА-ды контейнерлік қондырғылармен қамтамасыз ету керек.

-қауіпті коммуналдық қалдықтарды жинау және қалпына келтіру жүйесін ұйымдастыру;

-Тұрғындарда қалыптасқан ІГҚ және құрылыс қалдықтарын тасымалдау үшін арнайы орындар ұйымдастыру және мамандандырылған компанияларды анықтау.

Қауіпті коммуналдық қалдықты жинау, және қалпына келтіру жүйесін ұйымдастыру

Қауіпті коммуналдық қалдықтарды, тұрғындардан түскен аккумуляторларды, химиялық көздерден қуат алатын қалдықтарды, ҚСБҚ, ЭЭҰ жинау, тасымалдау және қайта өңдеу шараларын үшін таңдау конкурстары жүргізіліп, мердігерлермен қамтамсыз етілуі керек.

Бүгінгі күнге дейін ауданда қауіпті қалдықтарды жинау жүйесі жолға қойылмаған (ЭЭҰ, химиялық көздерден қоректену, аккумуляторлар) тұрғындардың ҚСБҚ-ны ішінара жинау.

Аталмыш қалдық ҚТҚ арналған полигонға түсіп, топырақты, суды және ауаны токсиндермен, ауыр металдармен, тұрақты заттармен ластайды органикалық ластаушы заттармен адамдардың денсаулығына және қоршаған ортаға зиянын тигізеді.

ҚР ЭК 365 бабы 6 тармағына сәйкес қауіпті коммуналдық қалдықтарды бөлек жиналу және қалпына келтіру үшін арнайы мамандандырылған кәсіпорындарға берілуі тиіс.

Құрамында сынап бар қалдықтар

ҚР СТ 1513 Ресурстарды сақтау талаптарына сәйкес халықтан ҚСБҚ жинау жүйесін ұйымдастыру. Барлық кезеңдерінде технологиялық циклдің қалдықтарды басқару. ҚСБҚ жіктелуі және өңдеу әдістері. ЖАО-ның негізгі ережелері жүзеге асырылады:

– Арнайы тұрғындар шығаратын ҚСБҚ үшін әмбебап контейнерлердің орнатылуын және қызмет көрсетуін бақылау;

-Кондоминиум объектісін басқару органдарының қызметін бақылау және ұйымдастыру;арнайы әмбебап контейнерлердің сақтау шараларын қамтамасыз ету; контейнерлерге қызмет көрсететін мамандандырылған кәсіпорынмен өзара келісім жасап,оларға қолжетімді болуын қамтамасыз ету;тұрғындармен түсіндіру жұмыстарын жүргізу міндеттеу; контейнерде бөгде заттардың сақталуына, контейнерге бөгде жарнамалардың, хабарландырулардың және т.б. жабысып қалуына жол бермеу.

– Халық пайдаланған құрамында сынап бар энергия үнемдейтін шамдарды қаражат бөлу арқылы кәдеге жаратуды іске асыру үшін халықты демеркуризациялау жөніндегі кешенді іс-шараларды мамандырылған кәсіпорындардың жұмыстарын сатып алуын (қызметтерін) ҚСБҚ контейнерлерін жөндеуге (ауыстыруға) ұйымдастыру.

Қазақстан Республикасының "Мемлекеттік сатып алу туралы" 4-тарауының заңнамасы және Коммуналдық қалдықтармен жұмыс істеу қағидалары бойынша халықты демеркуризациялау жөніндегі іс-шаралар кешенін іске асыру және ҚСБҚ ЖАО контейнерлерін жөндеуі (ауыстыру) мамандандырылған кәсіпорындардың жұмыстарын (қызметтерін) сатып алу ЭК-ке сәйкес конкурс (тендер) арқылы жүзеге асырылады.

Электрондық және электрлік жабдықтар

ҚР СТ 3753-2021 "Ресурстарды үнемдеу. Құрамында сынап бар құрылғылар мен аспаптарды қоспағанда, өмірлік циклдің барлық кезеңдерінде қалдық электр және электрондық жабдықтармен өңдеу. Қауіпсіздік талаптары" сәйкес ЖҚҚ қалдықтар иелеріне ЭжЭЖҚ өндірушілеріне немесе ЭжЭЖҚ басқару саласындағы шаруашылық жүргізуші субъектілерге халықтың тығыздығын ескере отырып, оның ішінде жинау объектілерін орналастыру үшін жер учаскелерін инфрақұрлымды құруға бөлу арқылы беруге мүмкіндік беретін ЭжЭЖҚ жинақтау және өңдеу, соның ішінде контейнер алаңдары мен стационарлық ЭжЭЖҚ жинау нүктелері үлес қосу керек.

Жергілікті атқарушы органдар ЭжЭЖҚ жөндеу және қалпына келтіру жүйесін ұйымдастыруды, сондай-ақ ЭжЭЖҚ қалдықтарын иелерінен бөлек жинауды және өңдеуді, оның ішінде жылжымалы ЭжЭЖҚ жинау пункттерін құру арқылы қамтамасыз етуі тиіс.

ЖАО тұрғындардан ЭжЭЖҚ бөлек жинау үлесін арттыруға бағытталған шараларды қабылдауы қажет, бірақ онымен шектелмей, конкурстар мен лекцияларды, ақпараттық кампания жұмысын қоса өткізуі қажет.

Тұрғындардан коммуналдық қалдықтардың қауіпті компоненттерін жинау жүйесін ұйымдастыру үшін келесі шараларды қабылдау қажет:

құрамында сынап бар шамдар, батареялар, электрондық және электр жабдықтары сияқты қауіпті тұрмыстық қалдықтарды жинау үшін стационарлық немесе жылжымалы пункттер/пункттер құру;

-ұйымдастырылған қалдықтарды қабылдау пункттері және оларды қауіпсіз өңдеуге ықпал ету туралы халықтың хабардар болуын қамтамасыз ету.

қалдықтарды жинау және кәдеге жарату шығындарының бір бөлігін жабу мақсатында кеңейтілген өндіруші жауапкершілігінің операторы ретінде жұмыс істейтін "Жасыл Даму" АҚ-мен ынтымақтастықты нығайту.

Коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөліктері сияқты батареялар, құрамында сынап бар шамдар, электронды және электр жабдықтары үшін қауіпті тұрмыстық қалдықтарды жинауға арналған стационарлық пункттер қарастырылады.

Қабылдау пункттері көрсетілген тауарларды сататын дүкендерде (дүкен бөлімшелері, сауда нүктелері) құрылуы мүмкін. Пәтер иелері кооперативтерінің аумағында аккумуляторлар мен сынап шамдарын қабылдау ұйымдастырылуы мүмкін.

Стационарлық шамдарды жинау пункттерінің орналасуы мен санын анықтау кезінде олардың қолжетімділігі мен тұрғындарға ыңғайлылығы ескерілуі керек. Құрамында сынап бар шамдарды қабылдаудың стационарлық пункттері бөтен тұлғалардың қолы жетпейтін жеке кіреберіспен жабдықталады, шамдарды жинауға арналған арнайы ыдыстардың қажетті санымен қамтамасыз етіледі және қажетті қорытындылары мен рұқсаттары болады.

Коммуналдық қалдықтардың қауіпті компоненттерін бөлек жинау және кәдеге жарату пункттерін құру, бөлек жинау мақсатты көрсеткіштерін жүзеге асыруға мүмкіндік береді

Заңды тұлғалардың коммуналдық қалдықтардың қауіпті құрамдас бөлектерін жинау және қалпына келтіру қызметі

ҚР ЭК 365 бабы 6 тармағына сәйкес қауіпті коммуналдық қалдықтарды түрлеріне қарамастан бөлек жиналып және қалпына келтіру үшін заңды тұлғалардан тұратын арнайы мамандандырылған кәсіпорындарға тапсырылсын.

Қауіпті коммуналдық қалдықтарды жинау және қайта өңдеу бойынша шағын және орта кәсіпкерлік субъектілерімен ақпараттық жұмыс жүргізу қажет.

Сондай-ақ қажет мамандандырылған кәсіпорындардың жиналған және қалпына келтірілгендер қалдықтарын статистикалық мәліметтерді қадағалау мақсатында есепке алу.

Тұрғындардан шыққан ІГҚ және құрылыс қалдықтарды арнайы орындарға жинау және тасымалдайтын мамандандырылған компаниялар

ЭГЖТРМ-нің 2021 жылғы 2 желтоқсандағы № 482 бұйрығының Қалдықтарды бөлек жинауға қойылатын талаптардың 19-тармағына сәйкес ЖАО жеке тұлғалардың (тұрғындардың) құрылыс және ірі габаритті қалдықтарын бөліп жинау үшін 12 м2 аспайтын жабынды төселген және қоршалған орын ұйымдастыру.

Физикалық және заңды тұлғалар ЭГЖТРМ-нің 2 желтоқсан 2021 жылдың № 482 бұйрығының 17 тармаққа сәйкес құрылыс немесе жылжымайтын объектілерді жөндеуден түскен қалдықтарды өндіреді.

- Жергілікті атқарушы органдар ұйымдастырған арнайы орындарға құрылыс және ірі габаритті қалдықтардың тұрғындар өздері жеткізеді

Абаттандыру қағидаларына сәйкес ірі габаритті қоқыс (қалдықтарын) кәсіпорындар, мекемелер және жеке тұлғалар өздері жүргізеді немесе қоқыс тасығыштармен кәсіпорындармен келісім шартқа отырады.

ҚТҚ жинау, тасымалдау, сұрыптау және көму жұмыстары ІГҚ тасымалдау тарифіне енгізілмегендіктен, ІГҚ- ды жинау, тасымалдау бөлек компаниямен жүзеге асады.

Тұрғындардан шыққан ІГҚ және құрылыс қалдықтарын жинау, тасымалдау үшін ЖАО байқау (тендер) Қазақстан Республикасының "Мемлекеттік сатып алулар туралы" заңына сәйкес жергілікті қаражат есебінен жинау және шығару жұмыстарын ұйымдастырады.

Құрылыс қалдықтарын арналған арнайы ұйымдастырылған орындарда жинау тәсілдердің жүзеге асыру: ауыстырылатын бункерлерге жинау және кейіннен автомобильдегі мультилиф жүйесімен шығару; борттық немесе самосвалды автокөлікпен қапқа жинап шығару; қалдықтарды үйіп-төгіп жинау, кейіннен борттық немесе басқа да қондырғыларға қайта тиеу, самосвалды автокөлік арқылы тасымалдау.

Коммуналдық қалдықтарды, соның ішінде нақтыларын (тамақ, құрылыс және ірі көлемдегі қалдықтар, және т.б.) өңдеу және қайта өңдеу жүйесін дамыту жөніндегі шаралар.

Қалдықтарды өңдеу және кәдеге жарату жүйесін дамыту үшін келесі іс-шараларды жүзеге асыру қажет:

жекелеген санаттар бойынша: қайталама шикізат (пластик, қағаз және шыны) бойынша қалдықтардың түзілу көлемінен халық пен заңды тұлғалардан қайталама шикізатты жинау үлесін арттыру; құрылыс қалдықтары; көлемді қалдықтар; коммуналдық қалдықтардың қауіпті компоненттері;

өңірде жұмыс істейтін мамандандырылған қалдықтарды қайта өңдеу кәсіпорындарымен өзара іс-қимылды күшейту;

қалдықтарды қайта өңдеудің қолданыстағы өндірістерін дамытуды ынталандыру және қайталама шикізатты қайта өңдеу және қайта өңдеу бойынша қуаттарды құру.

6.3 Қайта өңделген шикізат (қағаз, картон, пластик, шыны және т.б) одан әрі өңдеу және дайын өнімді шығару үшін мамандандырылған кәсіпорындарға беріледі.

Қағаз бен картон қалдықтарын қалпына келтіру жаңа өнімдерді (қағаз және картон, экожүн, құрылыс материалдары) өндіру үшін физикалық, химиялық және басқа әдістермен жүзеге асырылады.

Қалпына келтіру, жарату, пластик жүзеге асырылуда технологиялық процестердің экологиялық қауіпсіздігін қамтамасыз ететін технологиялар мен жабдықтарды пайдаланатын мамандандырылған ұйымдар;

Шыны ыдыс қалдықтарын қалпына келтіру экологиялық қауіпсіздік талаптарын сақтаған жағдайда жүзеге асырылады:

-шыны ыдыс қалдықтарын қайта пайдалануға дайындау (сұрыптау, жуу, өңдеу);

-жаңа өнімдерді өндірумен механикалық және термиялық әдістер (шыны жүн, шыны ыдыстар, шыны талшықтар, плиткалар және т.б.);

ҚҚҚ-ның қайта өңделмейтін бөлігі қатты қалдықтардан алынатын отынды (ҚҚҚ) өндіру үшін пайдаланылуы мүмкін. Отынның бұл түрі қатты қалдықтарды шығаруды барынша азайту үшін цемент зауыттары мен жылу электр станцияларында қолданылуы керек.

Коммуналдық қалдықтардың қауіпті компоненттері болады

:мамандандырылған қауіпті қалдықтар объектілеріне кәдеге жарату үшін жіберіледі

Тамақ қалдықтары.

Бөлек жиналған қатты қалдықтардың, негізінен тағамдық және органикалық қалдықтардың биологиялық ыдырайтын фракциялары аэробты немесе анаэробты әдіспен өңделуі керек. Бұл қалдықтарды кәріздік тазарту қондырғыларының шламымен бірге өңдеу мүмкіндігі де қарастырылады. Бүгінгі күні органикалық қалдықтарды кәдеге жарату мен өңдеудің әртүрлі технологиялары бар, соның ішінде: биогаз өндіру, компост жасау және т.б.

Компосттау - қатты қалдықтарды ыдыратудың табиғи әдісі. Компосттау - оның табиғи биодеградациясына негізделген қалдықтарды өңдеу технологиясы.

Органикалық қалдықтарды компосттау тікелей үй шаруашылығында немесе орталықтандырылуы мүмкін. Тікелей үй шаруашылығында компосттау жай ғана компост шұңқырларында немесе арнайы компост машиналарын пайдалану арқылы жүзеге асырылады. Орталықтандырылған компосттау кезінде тұтынушылар органикалық заттардың бөлек жиналуын қамтамасыз етеді, содан кейін олар арнайы жабдықталған учаскелерге немесе компост сақталатын силостарға тасымалданады. Кейіннен мұндай компост ауыл шаруашылығы қажеттіліктеріне пайдаланылады. Биологиялық ыдырайтын қалдықтардың жеткілікті көп мөлшері түзілетін және қосалқы шаруашылық бар ұйымдар мен мекемелерде (мысалы, мектептерде) компост жасау жеке негізде жүргізілуі мүмкін.

Ірі көлемді қалдықтар және құрылыс қалдықтары

Қауіпті фракциялар ірі көлемдегі қалдықтардан жинау орындарында шығарылуы керек, содан кейін өңдеу және/немесе кәдеге жарату үшін мамандандырылған ұйымдарға жіберіледі.

Аралас құрылыс қалдықтарын жинау орнында қайталама шикізат пен қауіпті компоненттерді алып тастау арқылы сұрыптау керек. Келесілерді бөлек сұрыптау керек : ағаш; қағаз және картон; металл (қара және түсті металдар бөлек); минералды қалдықтар (тас, құрылыс тасы және кірпіш, сылақ, бетон, гипс, қаңылтыр шыны және т.б.); темірбетон және бетон бөліктері.

Ұсақтау және сұрыптау кешендері ірі құрылыс қалдықтарын өңдеу үшін қолданылады.

Қауіпті құрылыс қалдықтары бөлек жиналады және одан әрі өңдеу және/немесе кәдеге жарату үшін мамандандырылған компанияларға беріледі.

Сұрыптаудан кейін одан әрі өңдеуге жатпайтын коммуналдық қалдықтарды кәдеге жарату қатты тұрмыстық қалдықтар полигонында жүзеге асырылады.

Қауіпсіз коммуналдық қалдықтарды көму шараларын қамтамасыз ету

6.4 Коммуналдық қалдықтарды қауіпсіз орналастыруды қамтамасыз ету үшін келесі шараларды қабылдау қажет:

рұқсат етілмеген полигондарды анықтау және жою.

Рұқсат етілмеген үйінділермен байланысты мәселелерді шешу үшін "Қазақстан Ғарыш Сапары" ҰК" АҚ спутниктері тіркеген барлық қатты тұрмыстық қалдықтар үйінділеріне мұқият аудит жүргізу қажет.

Полигонды залалсыздандырудың қолданыстағы жалпы қабылданған әдістемесі келесі кезеңдерді қамтиды: полигонның қауіптілік дәрежесін анықтау; баламаларды бағалау; бейтараптандыру және рекультивациялау технологиясын әзірлеу.

Рұқсат етілмеген полигондарды рекультивациялау бойынша техникалық шешімдер рекультивациядан кейінгі аумақтың функционалдық мақсаты мен пайдаланылуына байланысты қабылданады.

Жаңа полигондардың пайда болуына жол бермеу шарасының негізі 2030 жылға қарай облыс тұрғындарын қалдықтарды жинау және тасымалдау қызметтерімен 100% қамту және қалдықтарды қауіпсіз басқару бойынша шағын және орта бизнес субъектілерімен профилактикалық жұмыстарды жүргізу болып табылады.

6.5 Коммуналдық қалдықтарды қайта өңдеу және жою жүйесін дамыту шаралары, ерекшеліктерін қоса есептегенде (тағам қалдықтар, құрылыс және ірі көлемді қалдықтар, ЭЭҚҚ)

Бағдарламаның тиімді жұмыс істеуі үшін тұрғындарды хабардар ету және қолдау маңызды. Халықтың хабардарлығын арттыру – ұзақ мерзімді процесс, ол тұрақты түрде жүргізілуі керек.

ЖАО халықтың хабардарлығын арттыруда, ақпаратты таратуда және қалдықтардың алдын алу бойынша бастамаларды қолдауда, сондай-ақ тиісті жағдайлар жасауда (мысалы, ірі көлемдегі қалдықтар, ЭжЭЖК, құрылыс қалдықтары үшін арнайы алаңдарды құру) маңызды рөл атқарады.

Жергілікті газеттер мен журналдарға қалдықтарды басқаруға байланысты проблема және қалдықтарды дұрыс басқару талаптары туралы халықты ағартуға бағытталған мақалалар жариялау ұсынылады.

Тұрмыстық қатты қалдықтарды жинау және шығару жөніндегі мамандандырылған ұйымдардың қызметкерлеріне тұрмыстық қалдықтарды сұрыптау және пластик, шыны, картон және қағаз қалдықтарына арналған контейнерлерде бөлек сақтау тәртібін түсіндіретін экологиялық науқандарды мерзімді түрде өткізу ұсынылады. Мұндай әрекеттер әдетте бөлек жинауға арналған контейнерлер орнатылған аулаларда да, олар әлі жоқ жерлерде де жүзеге асырылады. Бұл ретте, полигондағы аралас күйдегі қатты тұрмыстық қалдықтардың қоршаған ортаға тигізетін кері салдары және қалдықтарды бөлек жинауды енгізу қажеттігі туралы тұрғындарға жан-жақты түсіндірме жұмыстары

жүргізілуде. Қалдықтарды сұрыптаудың енгізілген жүйесі туралы түсіндірмелері бар түрлі-түсті парақшаларды тұрғындар арасында тарату да жақсы нәтиже береді.

Негізгі назар негізгі мүдделі тараптар топтарына аударылады:

халық (жұмыс істейтін және жұмыс істемейтін (үй шаруасындағы әйелдер, зейнеткерлер, балалар);

мұғалімдер, волонтерлар, белсенді топтар және үкіметтік емес ұйымдар.

Қалдықтарды басқару бойынша халықты ақпараттандыру жоспарында халықты ақпараттандыру шаралары қарастырылады және мыналарды қамтиды:

жергілікті газеттердегі жарияланымдар;

мектептерде және көпшілік арасында тарату үшін материалдық ресурстарды қайта өңдеу бойынша ақпараттық материалдар;

азық-түлік қалдықтарын үйде компосттау бойынша брошюралар;

мектеп оқушылары мен студенттердің оқу-жаттығу алаңдарына оқу сапарларын ұйымдастыру;

Тұрмыстық қатты қалдықтарды бөлек жинау және өңдеу бойынша бизнес-бастамаларға жергілікті мемлекеттік ұйымдардың қолдауы бар жерде қалдықтарды қайта өңдеу дамып келеді. Жергілікті атқарушы органдар мен кәсіпкерлік субъектілерінің, сондай-ақ басқа да мүдделі тұлғалардың өзара іс-қимылы бойынша қалдықтарды басқару, қайта өңделетін материалдар мен контейнерлерді қабылдау пункттерін орнату және т.б. бойынша ұсыныстарды талқылау бойынша түрлі кездесулер мен дөңгелек үстелдер өткізіледі.

7. БАҒДАРЛАМАНЫ ІСКЕ АСЫРУ ЖӨНІНДЕГІ ІС-ШАРАЛАР ЖОСПАРЫ

Мақсаттарға қол жеткізу және міндеттерді орындау үшін Бағдарламаны іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспары әзірленді, ол 1-қосымшада келтірілген.

Іс-шаралар жоспары міндеттер мен көрсеткіштер бойынша топтастырылған, мерзімдер мен жауапты орындаушылар көрсетілген. Іс-шаралар жоспары күтілетін нәтижелерге қол жеткізу мақсатында кешенді тәсілді және Бағдарламаның барлық жауапты орындаушыларының жұмыстарын үйлестіруді қамтамасыз етеді.

Іс-шаралар жоспарын түзету мониторинг нәтижелері бойынша негізделген ұсыныстар болған кезде қажеттілігіне қарай жүзеге асырылады. Мониторинг нәтижелері бойынша осы Бағдарламаның қойылған мақсаттарына, міндеттері мен нысаналы көрсеткіштеріне қол жеткізу мүмкін болмаған жағдайда өзге де іс-шаралар айқындалады және анықталған проблемалық мәселелер бойынша шаралар қабылданады.

Мониторинг нәтижелері бойынша ТКШ

Мыналарға:

1) жоспарланған бағдарламаларды іске асыру тиімділігін

Бағдарламаның белгіленген мақсаттары мен міндеттеріне қол жеткізу мақсатында іс-шаралар (өзге де іс-шараларды айқындау);

2) анықталған проблемалық мәселелер бойынша шаралар қабылдау.

ТКШ бөлімі Бағдарламаның тапсырыс берушісі ретінде мынадай функцияларды жүзеге асырады:

1) Жәнібек ауданы аумағында коммуналдық қалдықтарды басқару саласындағы міндеттерді шешудің бірыңғай орталықтандырылған кешенді тәсілін қалыптастырады және Бағдарламаның барлық орындаушыларының іс-қимылдарын үйлестіре отырып, қамтамасыз етеді;

2) бюджет қаражаты есебінен Бағдарламаны іске асыруға арналған қаржылық шығындар бойынша Батыс Қазақстан облысының әкімдігімен өзара іс-қимыл жасайды;

3) Бағдарлама іс-шараларын іске асыру мәселелері бойынша коммуналдық қалдықтарды жинау және шығару жөніндегі субъектілермен, мемлекеттік мекемелермен, әлеуметтік объектілермен, заңды тұлғалармен, дара кәсіпкерлермен, жеке тұлғалармен өзара іс-қимылды жүзеге асырады;

4) Бағдарлама іс-шараларының іске асырылу мониторингін жүзеге асырады, Қоғамдық кеңестің отырыстарында талқылау үшін мониторинг нәтижелерін шығарады;

5) Бағдарламаның іс-шараларын, нысаналы көрсеткіштерін, іс-шараларын іске асыруға арналған шығындарды түзетуді, оның ішінде Бағдарламаға тиісті өзгерістер енгізу қажеттігін негіздей отырып, келіп түскен ұсыныстар негізінде жүзеге асырады;

6) Бағдарлама іс-шараларының іске асырылу барысын тексеруге қатысады;

7) Бағдарламаны, сондай-ақ Бағдарлама іс-шараларының іске асырылу барысы туралы ақпаратты ауданның ресми сайтында орналастырады.

Бағдарламаны орындаушылар: ТКШ, аудан әкімдігі; Мәслихат; коммуналдық қалдықтарды жинау, шығару, қалпына келтіру және көму жөніндегі субъектілер: мемлекеттік мекемелер, әлеуметтік объектілер, заңды тұлғалар, дара кәсіпкерлер, ҮЕҰ және т.б. мүдделі тараптар.

8. БАҒДАРЛАМАНЫ ІСКЕ АСЫРУ МОНИТОРИНГІ

Коммуналдық қалдықтарды басқару жөніндегі бағдарламаның іске асырылуын бақылауды ТКШ бөлімінің басшылығы жүзеге асырады.

Бағдарламаның мониторингі Бағдарламаны іске асыру туралы есепті қалыптастыру жолымен жүзеге асырылады. Есепте іске асырылған іс-шаралардың сипаттамасы, қол жеткізілген нәтижелер, оларды іске асыруға бағытталған қаржы қаражатының нақты көлемі, сондай-ақ іс-шаралардың орындалмау және есепті кезеңге жоспарланған нәтижелердің болмауы себептері баяндалады.

Бағдарлама мониторингі өткен жылдың қорытындылары бойынша жылына бір рет жүзеге асырылатын болады.

Бағдарлама мен оны іске асыру жөніндегі есептер көпшілікке қолжетімді Интернет-ресурста орналастыру арқылы жұртшылыққа қолжетімді болады.

9. ҚАЖЕТТІ РЕСУРСТАР

Бағдарлама мен іс-шараларды қаржыландыру:

- мемлекеттік және жергілікті бюджет,
- жеке инвестициялар,
- ӨКМ қаражаты,
- халықаралық қаржы ұйымдарының қаражаты,
- екінші деңгейдегі банктердің кредиттері және Қазақстан Республикасының заңнамасында тыйым салынбаған басқа да көздер.

Ұсынылған Бағдарламаны іске асыруға және белгіленген табиғат қорғау іс-шараларын орындауға арналған қаржылық шығындарды ҚР ЭК 29-бабына сәйкес бюджет қаражаты есебінен жүзеге асыру жоспарланып отыр. Осы тетік осы іс-шаралар жоспарын әзірлеу және бекіту жылының алдындағы үш жыл ішінде жергілікті бюджетке түскен қоршаған ортаға теріс әсер үшін төлем сомасынан кем емес көлемдегі қаражатты пайдалануға мүмкіндік береді.

Бағдарламаны іске асыру бойынша ұсынылатын іс-шараларды ҚР ЭК 4-қосымшасында көзделген қоршаған ортаны қорғау жөніндегі іс-шаралардың үлгілік тізбесін негізге ала отырып, облыс әкімдігі үш жылдық перспективаға әзірлейтін Батыс Қазақстан облысының қоршаған ортаны қорғау жөніндегі іс-шаралар жоспарына енгізу жоспарлануда, оған мыналар енгізілген:

- қалдықтардың кез келген түрін, оның ішінде иесіз қалдықтарды жинау, тасымалдау, залалсыздандыру, пайдалану және қайта өңдеу бойынша технологияларды енгізу;

- зауыттарды, цехтар мен өндірістерді салу, реконструкциялау, қондырғыларды сатып алу және пайдалану:

- қалдықтардың кез келген түрін жинауға арналған полигондар;

- қалдықтарды жинау, тасымалдау, қайта өңдеу, сұрыптау, кәдеге жарату және көму бойынша;

- қайталама материалдық ресурстарды жинау және қайта өңдеу бойынша;

- қалдықтардан пайдалы компоненттерді алумен байланысты шикізатты немесе дайын өнімді алу бойынша (байыту қалдықтарын, аршу және сыйымды жыныстарды, күл-қоқыстарды, металлургиялық қождарды, техногендік минералдық түзілімдерді өңдеу);

- қалдықтардың түзілу және орналастыру көлемін барынша азайтуға бағытталған жабдықтар мен технологиялық процестерді реконструкциялау, жаңғырту.

10. КҮТІЛЕТІН ӘЛЕУМЕТТІК-ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӘСЕР

	Жаксы бай	929	286	929	567	77,417	3,182	0	0	4	0,1	10
	Акадыр	10	3	10	6	0,833	0,034	0	0	2	0,1	10
8	Камыс ті ауыл округі	966	322	966	589,26	80,5	3,3082192	0	0	4	0,1	10
	Камысты	966	322	966	589	80,500	3,308	0	0	4	0,13	10
9	Таловауыл округі	698	246	698	425,78	58,166667	2,390411	0	0	4	0,1	10
	Талов	698	246	698	426	58,167	2,390	0	0	4	0,13	10

Продолжение таблицы

1	2	13	14	16	17	18	19	20	21	22
	Округ атауы	1 рейске кететін уақыт, минут (50 км/сағ кезінде	Рейстердің ең көп саны (11 сағат жұмыс уақытын да Контейнерлерді жөндеуге арналған коэффициент ҚТҚ жинаудың біркелкі емес коэффициенті	Контейнер өлшемі	Контейнерлерді жөндеуге арналған коэффициент	ҚТҚ жинаудың біркелкі емес коэффициенті	Контейнерлердің қажетті саны	В - 1 жұмыс күні ішіндегі 1 қоқыс тасығыштың өнімділігі 28 м3	(баратын және қайтатын) Кисп - паркте автомобильдерді пайдалану коэффициенті, тең 0,7.	п - коқыс тасығыштардың есептік саны, $n = V_{жал} / (V \cdot Кисп)$

		710	86				69	71,67		10
1	Жанибек ауыл округі	60	24				35	20		2
	Жанибек ауыл округі	60	24	0,75	1,05	1,25	35	20,0	0,7	2
2	Акоба ауыл округі	45	4				3	3,3		1

	Акоба	45	4	0,75	1,05	1,25	3	3,3	0,7	1,02
3	Тау ауыл округі	105	12				5	10		1
	Тау	40	4	0,75	1,05	1,25	4	3,3	0,7	1,23
	Жигер	35	4	0,75	1,05	1,25	0	3,3	0,7	0,02
	Жумаев	30	4	0,75	1,05	1,25	0	3,3	0,7	0,15
4	Куйгенк уль ауыл округі	150	16				4	13		1
	Жаскайрат	35	4	0,75	1,05	1,25	3	3,3	0,7	0,97
	Онеге	35	4	0,75	1,05	1,25	0,3	3,3	0,7	0,11
	Культабан	40	4	0,75	1,05	1,25	0,2	3,3	0,7	0,06
	Курсай	40	4	0,75	1,05	1,25	0,4	3,3	0,7	0,13
5	Узункуль ауыл округі	60	8				5	6,67		1
	Узункуль	25	4	0,75	1,05	1,25	4	3,3	0,7	1,26
	Енбекши	35	4	0,75	1,05	1,25	1	3,3	0,7	0,21
6	Борсин ауыл округі	80	8				5	6,67		1
	Борсы	40	4	0,75	1,05	1,25	3	3,3	0,7	0,96
	Тегисшиль	40	4	0,75	1,05	1,25	2	3,3	0,7	0,48
7	Жаксыбай ауыл округі	75	6				5	5		1
	Жаксыбай	35	4	0,75	1,05	1,25	4,5	3,3	0,7	1,36
	Акадыр	40	2	0,75	1,05	1,25	0,05	1,7	0,7	0,03
8	Камысты ауыл округі	40	4				5	3,33		1
	Камысты	40	4	0,75	1,05	1,25	5	3,3	0,7	1,42
9	Талов ауыл округі	95	4			1,25	3	3,3		1
	Талов	95	4	0,75	1,05	1,25	3	3,3	0,7	1,02

БАҒДАРЛАМАНЫ ЖҮЗЕГЕ АСЫРУ БОЙЫНША ЖОСПАР

№ р/б	Жоспар атауы	Аяқталу нысаны	Орындау мерзімі	Орындалуына жауптылар	Қаржыландыру көздері
1	2	3	4	5	6
<p>Мақсат – экологиялық талаптарға сай коммуналдық қалдықтарды басқару жүйесін жетілдіру Қазақстан Республикасының заңнамасы және Жәнібек ауданының тұрғындарына қалдықтарды жинау және шығару бойынша көрсетілетін қызметтердің сапасын арттыру</p> <p>1-міндет. Қала халқын қалдықтарды жинау және шығару қызметтерімен толық қамтуды қамтамасыз ету үшін коммуналдық қалдықтарды жинау және тасымалдау жүйесін одан әрі дамыту</p> <p>Көрсеткіш 1. Тұрғындарды қатты тұрмыстық қалдықтарды жинаумен және шығарумен қамту</p>					
1.1	Жинауға, әкетуге, кәдеге жаратуға, қайта өңдеуге экономикалық негізделген тарифті бекіту және қатты тұрмыстық қалдықтарды кәдеге жарату	Маслихат шешімі	2024	ТКШ, аудандық ЖӘ, Мәслихат	Талап етілмейді
1.3	Тұрмыстық қатты қалдықтарды шығару бойынша қызмет көрсету бойынша халықпен мемлекеттік шарттар жасасуға көшу	ақпарат	2024	ТКШ, аудандық ЖӘ, Мәслихат	Талап етілмейді
1.4	Ж е к е сектордағы контейнерлерді орнатуды қоса алғанда, контейнерлік паркті жаңарту:	есеп беру	Жыл сайын	ТКШ, аудандық ЖӘ, Мәслихат	Жергілікті бюджет қоршаған ортаны қорғау бойынша іс-шаралар жоспары аясында
1.5	Контейнер алаңдарын жөндеу және ә к е л у санитарлық нормалар мен заң талаптарын сақтай отырып	есеп беру	2024-2028	ТКШ, аудандық ЖӘ, Мәслихат	Жергілікті бюджет қоршаған ортаны қорғау бойынша іс-шаралар жоспары аясында

1.6	Қатты тұрмыстық қалдықтарды уақтылы шығаруды қамтамасыз ету үшін қоқыс шығаратын көліктерді жаңарту және сатып алу (2-3 бірлік)	есеп беру	2024-2028	ЖӘ	ЖӘ қаражаты, жеке инвестициялар, МЖӘ, Жасыл Даму
1.7	"ҚР Қоршаған орта мен табиғи ресурстардың жай-күйі туралы ұлттық деректер банкі" ақпараттық жүйесіне қосылған қоқыс таситын көліктерді спутниктік навигация жүйелерімен жабдықтау және осы жүйелерді тұрақты жұмыс істеуде ұстау жағдай	есеп беру	2024-2028	ЖӘ	ЖӘ қаражаты,
1,8	Тұрғын үйлерде немесе жекелеген ғимараттарда (контейнерлер болмаған жағдайда) қызмет көрсететін заңды тұлғалармен жергілікті атқарушы органдармен қызмет көрсету үшін анықталған ағынды суларды тазарту қондырғыларымен қатты тұрмыстық қалдықтарды жинау және	есеп беру (ЗТ және ЖК үшін хаттар бағытталған)	2024	Аудандық ЖӘ, ОӘБ	Талап етілмейді

	шығару қызметтеріне шарттар жасасу туралы түсіндіру жұмыстары осы аймақтардың.				
Тапсырма 2. Қалдықтарды бөлек жинау жүйесін жетілдіру					
Көрсеткіш 2. Бөлек жинауды қамту					
- бөлшек бойынша: құрғақ және ылғалды;					
-- белгілі бір қауіпті қалдықтар түрлері (құрамында сынап бар медициналық, WEEE)					
2.1	Заңды және жеке тұлғаларды оқшаулауға қойылатын талаптарды белгілеу мақсатында Батыс Қазақстан облысының қалалары мен е л д і мекендерінің аумақтарын абаттандыру қағидаларына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы Ескерту.	Жаңартылған ережелер	2024	Аудандық ЖӘ, ОӨБ	Талап етілмейді
2.2	ҚТҚ-ның құрғақ фракциясын бөлек жинау үшін арнайы контейнерлерді орнату	есеп беру	2024-2028	Аудандық ЖӘ, ОӨБ	Жоспар шеңберінде жергілікті бюджет ҚОҚ бойынша іс-шаралар
	Қауіпті қалдықтардың түрлерін бөлек жинауды, тасымалдауды және өңдеуді қамтамасыз ету бойынша мердігерді анықтау бойынша конкурсты ұйымдастыру: Р С О , электронды және электр жабдықтарының	Байқау қорытындысы, мердігер			ҚОҚ жөніндегі іс-шаралар жоспары

2.3	қалдықтары, энергия үнемдейтін шамдар бар сынап қалдықтары, химиялық коректендіру көздері, аккумуляторлық аккумуляторлар, басқармалар шығаратын медициналық қалдықтар. халық	компаниялар анықталды	2024	Қала әкімдігі, аудан әкімдіктері	шеңберінде жергілікті бюджет
2.4	Батареялар, құрамында сынап бар шамдар, электронды және электр жабдықтары, қоғамдық орындарда сауда орталықтары, пошта бөлімшелері, халыққа қызмет көрсету орталықтары және т.	Есеп беру, қабылдау пункттері анықталды	2024-2028	Аудан әкімдігі, аудан әкімдіктері, мердігерлік ұйым, басқару жөніндегі мамандандырылған компаниялар қалдықтармен	ҚОК жөніндегі іс-шаралар жоспары шеңберінде жергілікті бюджет
2.5	Қалалық әлеуметтік мекемелермен (мектептер, балабақшалар, жоғары оқу орындары және т.б.), кәсіпорындармен, шағын орта бизнес субъектілерімен қайталама шикізатты (пластик, қағаз және картон, шыны және т.б.) одан әрі тасымалдау үшін	есеп беру	2024-2028	Қала әкімдігі, аудан әкімдіктері	Талап етілмейді

2.6	Халықты пайдаланылған электронды және электр жабдықтарынан арылту бойынша тұрақты акция өткізу (алты айда бір рет) Мамандандырылған кәсіпорындарда "қажетсіз өңдеуден" арылыңыз	Өткізілген акциялар туралы есеп беру	2024-2028	Аудан әкімдігі, аудан әкімдіктері, мамандандырылған кәсіпорындар	ҚОҚ жөніндегі іс-шаралар жоспары шеңберінде жергілікті бюджет
-----	--	--------------------------------------	-----------	--	---

3-міндет. Коммуналдық қалдықтарды қайта өңдеу және кәдеге жарату жүйесін, оның ішінде ерекше (тамақ, құрылыс және көлемді қалдықтар, WEEE және т.б.)

Көрсеткіш 3. Қайта өңдеу және кәдеге жарату үлесі:

- MSW (білім көлеміне қарай)

3.1	Ірі габаритті және құрылыс қалдықтарын өңдеудің қолданыстағы технологияларын талдау	есеп беру	2024-2028	Аудан әкімдігі, аудан әкімдіктері, мердігерлік ұйым	Талап етілмейді
3.2	Қалалық әлеуметтік мекемелерден (мектептер, балабақшалар, университеттер және т.б.) құрамында сынап бар қалдықтарды жинау; кәсіпорындар, шағын және орта бизнес	Жасалған шарттар туралы мәліметтер	2024-2028	Конкурс қорытындысы бойынша таңдалған мердігер ұйым	Талап етілмейді
3.3	Қалалық әлеуметтік мекемелерден (мектептер, балабақшалар, университеттер және т.б.), кәсіпорындардан, шағын және орта бизнес	Жасалған шарттар туралы мәліметтер	2024-2028	Мердігерлік ұйым	Талап етілмейді
	Жану мәселесін зерттеу				

	жылжымалы иннераторлық пештегі қатты қалдықтардың қайта өңделмейтін фракциясы	ақпарат	2024	Қала әкімдігі, аудан әкімдіктері	ҚОҚ жөніндегі іс-шаралар жоспары шеңберінде жергілікті бюджет
3.4	Ағынды суларды тазарту үшін су тазарту құрылыстарын салу қажеттілігі мәселесін зерделеу	есеп беру	2024-2028	Аудан әкімдігі, аудан әкімдіктері, мердігерлік ұйымдастыру	Жергілікті бюджет, жоспарлы іс-шаралар шеңберінде

Тапсырма 4. Коммуналдық қалдықтарды қауіпсіз орналастыруды қамтамасыз ету

Керсеткіш 4. Экологиялық талаптарға сәйкес қатты тұрмыстық қалдықтар полигонын жабу және рекультивациялау

4.1	Ескі полигонды рекультивациялау жобасын әзірлеу	бойынша мемлекеттік сараптаманың қорытындысы рекультивациялық жоба	2024	Облыс әкімдігі, полигон операторы	Жоспар шеңберінде жергілікті бюджет ҚОҚ бойынша іс-шаралар, жеке инвестициялар
4.2	Полигонның ескі жерлерін кезең-кезеңімен рекультивациялау және қалпына келтіру	Қабылдау комиссиясының есебі	2024-2028	Облыс әкімдігі, полигон операторы	Полигонды тарату қоры, жергілікті бюджет, жоспар шеңберінде ҚОҚ бойынша іс-шаралар
4.3	Қарашіріктен вермикомпост өңдеуге жер бөлу	есеп беру	2024-2028	Оператор полигон	Бойынша іс-шаралар ҚОҚ, жергілікті бюджет, жоспар шеңберінде жеке инвестициялар
4.4	Полигонды жою қорын құру	есеп беру	2024-2028	Оператор полигон	Талап етілмейді
4.5	Жанибек ауданда коммуналдық және құрылыс қалдықтарының рұқсат етілмеген үйінділерін (табиғи үйінділерін) анықтау және жою	есеп беру	2024	Облыс әкімдігі, аудан әкімдігі, аудандық әкімдіктер	ҚОҚ бойынша іс-шаралар жоспары шеңберінде месциттік бюджет, Жеке инвестициялар

5-міндет. Тұрғындардың коммуналдық қалдықтармен өзін-өзі өңдеу мәселесі бойынша хабардарлығы мен мәдениетін арттыру және барлық мүдделі тараптардың өзара іс-қимылы

Көрсеткіш 5. Халықтың экологиялық өмір сүру сапасына қанағаттану деңгейі

5.1	туралы халықтың хабардар болуын қамтамасыз ету ұйымдастырылған қалдықтарды жинау пункттері (пластик, картон, қағаз, шыны)	есеп беру	2024-2028	Қала әкімдігі, ЖӘ, ҮЕҰ аудандық әкімдіктері	Талап етілмейді
5.2	Жергілікті газеттерде қауіпті материалдарды қауіпсіз өңдеу жолдары туралы жарияланымдар коммуналдық қалдықтардың құрамдас бөліктері	ақпарат	2024-2028	Аудан әкімдігі, аудан әкімдіктері ЖӘ	Жоспар шеңберінде жергілікті бюджет ҚОҚ бойынша іс-шаралар
5.3	Азық-түлік қалдықтарын компосттау бойынша брошюраларды тарату	есеп беру	2024-2028	Аудан әкімдігі, аудан әкімдіктері, ЖӘ, ҮЕҰ	Жоспар шеңберінде жергілікті бюджет ҚОҚ бойынша іс-шаралар
5.4	Мектептердегі, университеттердегі экологиялық іс-шаралар, тұрмыстық қалдықтарды сұрыптау және пластик, шыны және макулатураға арналған контейнерлерде бөлек сақтау тәртібін түсіндіру	есеп беру, акциялар	2024-2028	Қала әкімдігі, ЖӘ, ҮЕҰ аудандық әкімдіктері	Жергілікті бюджет, шеңберінде, ЖӘ қаражаты